

Vastaanottaja
Lappeenrannan kaupunki

Asiakirjatyyppi
Raportti

Päivämäärä
25.2.2017

Viite
1510022234

RAKENNUSINVENTOINTI KOULUKATU 10–14 JA RAASTUVANKATU 7-9

RAKENNUSINVENTOINTI KOULUKATU 10–14 JA RAASTUVANKATU 7-9

Päivämäärä 25.2.2017
Laatijat Annu Tulonen, Tiina Heikkilä
Kuvaus Rakennusinventointi
Viite 1510022234

Kannen kuvat: Seurakuntakeskus (Kaupunginarkisto / Teperin kokoelma)
Virastotalo (Kaupunginarkisto / Immo Teperi)
Entinen rikkihappotehtaan pääkonttori (Kaupunginarkisto)
Raatihuone (Lakes Ry)
Entinen Kansallis-Osake-Pankin liiketalo (ELKA)

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	1
1.1	Inventoinnin lähtökohdat	1
1.2	Inventoinnin tarkoitus	1
1.3	Menetelmät	2
2.	SELVITYSALUEEN YLEISKUVAUS	3
2.1	inventoitavat rakennukset	3
3.	AIEMMAT INVENTOINNIT	4
4.	KAAVOITUKSEN HISTORIAA	5
5.	KORTTELIN RAKENTUMISEN HISTORIA	9
6.	LÄHIYMPÄRISTÖ JA KAUPUNKIKUVA	18
7.	RAATIHUONE	25
7.1	Historia ja ominaispiirteet	25
7.2	Keskeiset muutosvaiheet	26
7.3	Nykytila	30
8.	KANSALLIS-OSAKE-PANKIN LIIKERAKENNUS	34
8.1	Historia ja ominaispiirteet	34
8.2	Keskeiset muutosvaiheet	37
8.3	Nykytila	42
9.	ENTISEN RIKKIHAPPOTEHTAAN PÄÄKONTTORI	49
9.1	Historia ja ominaispiirteet	49
9.2	Keskeiset muutosvaiheet	49
9.3	Nykytila	54
10.	VIRASTOTALO (ENTINEN RAHATOIMISTO)	64
10.1	Historia ja ominaispiirteet	64
10.2	Keskeiset muutosvaiheet	66
10.3	Nykytila	68
11.	SEURAKUNTAKESKUS	74
11.1	Historia ja ominaispiirteet	74
11.2	Keskeiset muutosvaiheet	79
11.3	Nykytila	81
12.	JOHTOPÄÄTÖKSET	90
12.1	Raatihuone	90
12.2	Kansallis-Osake-Pankki	91
12.3	Entinen rikkihappotehtaan pääkonttori	93
12.4	Virastotalo	94
12.5	Seurakuntakeskus	96
12.6	KORTTELIN Sisäpiha	97
12.7	Yhteenvedo rakennusten arvoista	98
12.8	Loppupäätelmä korttelin muutoksenkestävyydestä	99
13.	LÄHTEET	100

LIITTEET

1. JOHDANTO

1.1 INVENTOINNIN LÄHTÖKOHDAT

Tämä rakennusinventointi on tehty Lappeenrannan Keskuksen kaupunginosassa (2) Raastuvankadun ja Koulukadun väliin sijoittuvalle korttelille (korttelinumero 8), joka on yksi kaupungin varhaisimmin rakennettuja alueita nykyisen keskustan alueella. Selvitysalueen kortteliin sijoittuu yhteensä kuusi rakennusta, joista vanhin rakennus on 1820-luvulta ja uusin 1970-luvulta.

Selvitysalueen sijainti.

1.2 INVENTOINNIN TARKOITUS

Tämä selvitys sisältää Lappeenrannan keskustassa sijaitsevien Lappeenrannan seurakuntakeskuksen, entisen Kansallis-Osake-Pankin pankkitalon, entisen virastotalon, entisen rikkihappotehtaan pääkonttorin sekä raatihuoneen ja sen laajennusosan rakennusinventoinnin. Selvityksen tavoitteena on koota yksiin kansiin tiedot rakennusten historiasta, muutosvaiheista ja nykytilasta. Selvityksen pääpaino on nykytilan kuvauksessa ja kaupunkikuvallisessa merkityksessä. Selvitys ei sisällä rakennuksen kuntoarviota eikä muita teknisiä selvityksiä.

Selvitys on tarkoitettu alueen asemakaavoituksen ja muun suunnittelun sekä päätöksenteon lähtötiedoksi. Alueen ja rakennusten käyttö ratkaistaan kaavoitus- ja lupamenettelyiden yhteydessä.

1.3 MENETELMÄT

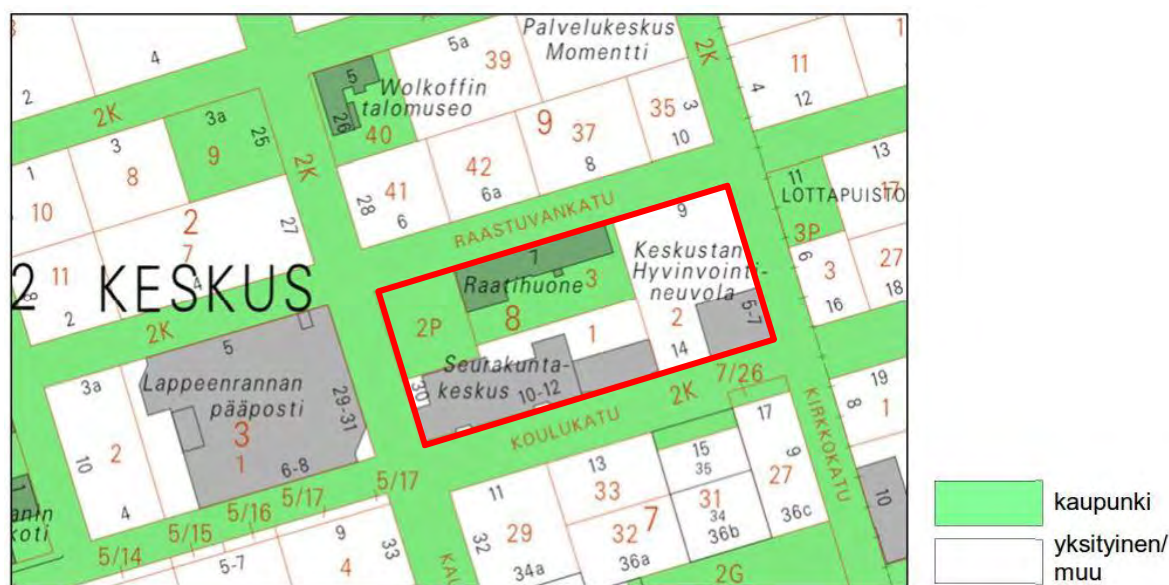
Inventointi on laadittu kohdekäyntien, arkistoaineiston sekä kirjallisten lähteiden pohjalta. Alueen nykytilan kuvaus perustuu keväällä 2016 tehtyihin maastokäynteihin (16.3.2016 ja 12.4.2016). Johtopäätösten laadinnassa on käytetty lähteinä RKY-aineistoa sekä asiantuntujanäkemystä ja yhteistyötä Lappeenrannan museon ja kaupungin kanssa. Selvityksessä käytetty lähtöaineistoluettelo löytyy tämän selvityksen kohdasta 12. Lähteet.

Selvityksen on tilannut Lappeenrannan kaupunki ja sen on laatinut Ramboll Finland Oy. Inventoinnin lähtöaineiston kokoamisesta ja maastokatselmuksista on vastannut insinööri AMK Tiina Heikkilä. Selvityksen sisällöstä ja kohteiden analysoinnista on vastannut arkkitehti SAFA Annu Tulonen.

2. SELVITYSALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijoittuu Lappeenrannan ydinkeskustaan Raastuvankadun, Kirkkokadun, Koulukadun ja Kauppakadun rajaamaan kortteliin. Korttelin rakennukset sijaitsevat kiinni katualueessa muodostaen korttelin keskelle suljetun sisäpihan. Korttelin luoteiskulmassa on puistoalue.

Suunnittelualueen tontin 1 omistaa Lappeenrannan seurakuntayhtymä. Tontin 2 omistavat As Oy Lappeenrannan Keisarinkoti sekä Lappeenrannan Sotaorpojen ja Sotaleskien säätiö. Tontin 3 sekä puistoalueen omistaa Lappeenrannan kaupunki.

Alueen maanomistus. (Lappeenrannan kaupunki)

2.1 INVENTOITAVAT RAKENNUKSET

Alueen vanhin säilynyt rakennus on Raastuvankadun varrelle sijoittuva Raatihuone, joka on rakennettu vuonna 1829. Laajennusosa on valmistunut vuonna 1845. Raatihuone on maamme vanhin puinen raatihuone ja empiretyylisen rakennuksen suunnittelusta vastasi maanmittari J.W. Palmroth. Rakennus sijaitsee osoitteessa Raatihuoneenkatu 7.

Raatihuoneen viereinen 1830-luvulla valmistunut rakennus liitettiin raatihuoneen laajennusosaksi vuonna 1898.

Entinen Rikkihappotehtaan pääkonttori on arkkitehti Lars Sonckin suunnittelema kolmikerroksinen rakennus. Kivitalo valmistui vuonna 1931 ja se edustaa klassistista tyyliä. Nykyisin rakennus on asuinkäytössä. Rakennus sijaitsee osoitteessa Raastuvankatu 9.

Virastotalo (entinen rahatoimisto) on arkkitehti Olli Kivisen suunnittelema betonielementtirakenteinen toimistotalo vuodelta 1967. Rakennuksessa toimii EKSOTEN hyvinvointineuvola sekä Lotta-museo. Rakennus sijaitsee osoitteessa Koulukatu 14.

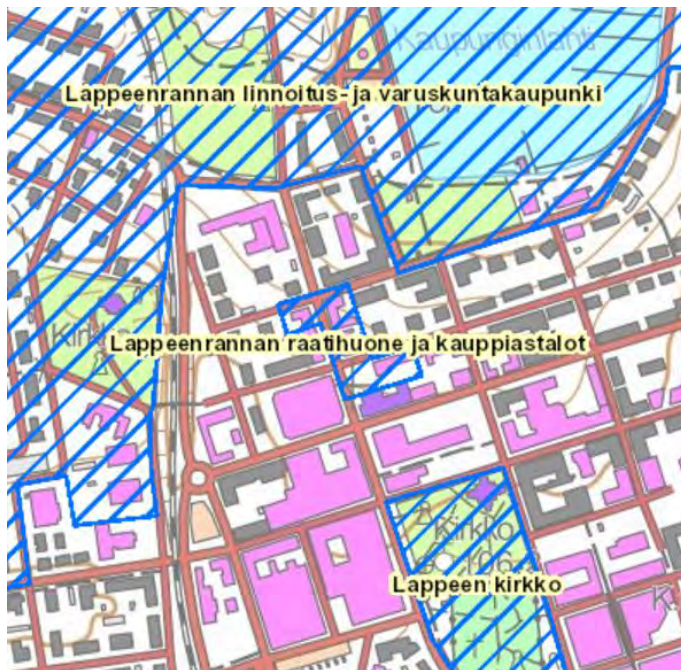
Vanha pankkirakennus on valmistunut Kansallis-Osake-Pankin pankki- ja asuintaloksi vuonna 1914. Rakennuksen suunnitelmista vastasi rakennusmestari Heikki Kaartinen. Rakennus edustaa myöhäisjugendilaista arkkitehtuuria, jonka Koulukadun puoleinen julkisivu on verhoiltu harmaalla graniitilla ja sisäpihan puoleinen julkisivu on rapattu. Rakennuksessa on nykyisin liiketiloja. Rakennus sijaitsee osoitteessa Koulukatu 12.

Seurakuntakeskus on Arkkitehtuuritoimisto Markku Komosen suunnittelema harmaa tiilirakennus, joka valmistui vuonna 1978. Rakennus on alkuperäisessä käytössään. Rakennus sijaitsee osoitteessa Koulukatu 10.

3. AIEMMAT INVENTOINNIT

Korttelin luoteiskulmaan sijoittuva Raatihuone kuuluu Lappeenrannan raatihuoneen ja kauppiastalojen valtakunnallisesti merkittävää rakennettuun ympäristöön (RKY 2009). Keskellä uudistunutta rakennuskantaa on säilynyt pieni pala empirekauden puukaupunkia. Raatihuoneen lisäksi aluerajaukseen sisältyvät Kauppakadun varrelle sijoittuvat Wolkoffin ja Tasihiinin talot, jotka ovat kaupungin 1800-luvun venäläisten kauppaporvareiden kauppa- ja asuintaloja.

Lappeenrannan empiretyylinen raatihuone kellotorneineen kuvastaa pienen Lappeenrannan hallinnon tilatarpeita rakennusaikana 1820-luvulla. Wolkoffin talon kaksikerroksinen, puinen päärakennus vuodelta 1826 on nykyisin museona. Talousrakennusrivin rakennukset ovat vuosilta 1826 ja 1848. Tasihiinin talon empiretyylinen puinen päärakennus on vuodelta 1826. Pienempi kaupparakennus on rakennettu 1824, piharakennus 1817 ja makasiini 1830.

Selvitysalueen lähiympäristöön sijoittuvat myös Lappeenrannan linnoitus- ja varuskuntakaupungin ja Lappeen kirkon valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. (Museovirasto)

Keskustaajaman osayleiskaavaan liittyvässä rakennetun kulttuuriympäristön selvityksessä (Lauri Putkonen, 2013) on arvioitu seurakuntakeskus, vanha pankkirakennus, raatihuone puistoiineen, entinen rikkihappotehtaan pääkonttori ja virastotalo. Selvityksen mukaan kortteli edustaa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä täydennettynä korttelin uudemmalla arkkitehtonisesti kiinnostavalla rakennuskannalla.

Seurakuntakeskuksen ja entisen Kansallis-Osake-Pankin liikerakennuksen osalta on laadittu Pöyryn toimesta rakennushistoriaselvitys vuonna 2014.

4. KAAVOITUKSEN HISTORIAA

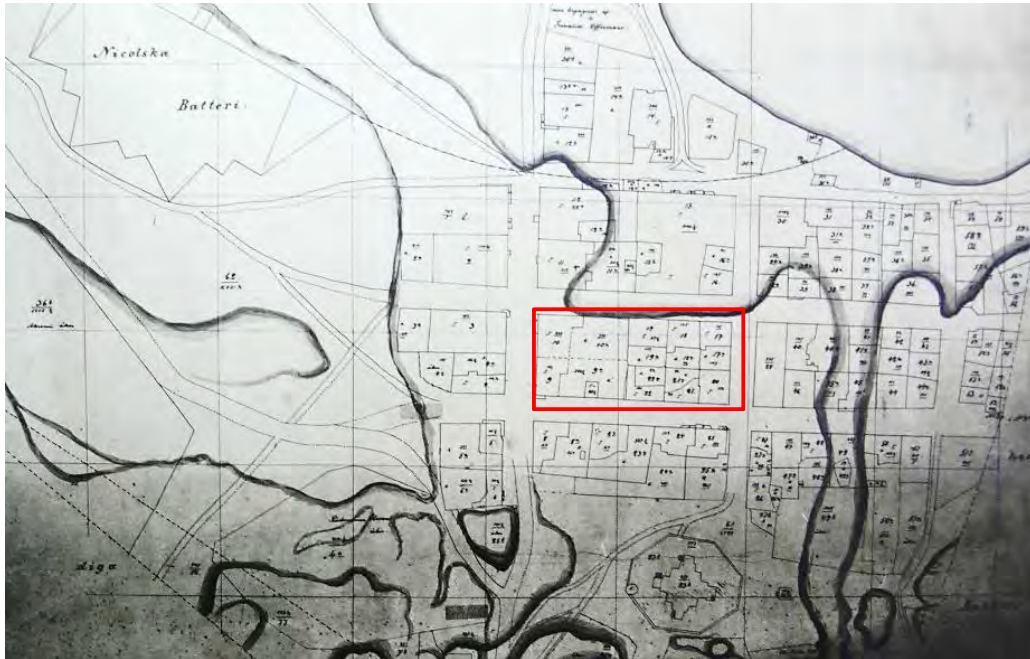
Lappeenrannan kaupunki levisi 1700-luvun lopulla linnoituksen ulkopuolelle, Viipurin ja Savonlinnan teiden risteysalueelle, niin sanottuun Suureen esikaupunkiin, nykyiselle ruutukaava-alueelle ja nyt selvityksen kohteena olevalle alueelle. Ensimmäinen kartta, johon on merkitty Linnoitusniemen ohella myös Suuren ja Pienen esikaupungin korttelit, on vuodelta 1799 ja tässä kartassa on nähtävillä nykyisen keskusta-alueen kohdalle rakentunut esikaupunki.

Ote Lappeenrannan provinssi- ja piirikaupungin asemakartasta vuodelta 1799. Selvitysalue on rajattu kartalle punaisena alueena. (Digitaaliarkisto)

1800-luvun kuluessa esikaupunki laajeni käsittämään nykyisen ydinkeskustan alueen. Esikaupunkialueella oli jo vuonna 1895 enemmän taloja kuin varsinaisessa kaupungissa. Keskustaa laajennettiin pitkään tontti kerrallaan ilman erityisiä kaavallisia tavoitteita.

Suuren esikaupungin korttelit ja tontit mitattiin ensimmäistä kertaa vuonna 1825 maanmittari G.A. von Zweibergin laatimaa karttaa varten. Tällöin suuri esikaupunki oli jo levittäytynyt pääkadun länsipuolelle ja edelleen kohti Taikananlahtea sekä Lappeen kirkon eteläpuolelle. Kaupunki-alue muodostui renessanssin ihanteen mukaisesti suorista toisiaan kohtisuoraan olevista kaduista ja leveistä, pääosin suorakaiteen muotoisista kortteleista. Kortteleiden uusi leveä jäsentely vaikutti siihen, että päärakennus rakennettiin tontille kadun suuntaisesti. Yksikerroksisten rakennusten myötä katutilasta muotoutui matala ja kapea.

G.A. Zweigbergin vuonna 1825 laatima kartta. (Kaupungin arkisto)

Kaupungin ensimmäinen painettu kartta laadittiin vuonna 1838 Claes Wilhelm Gyldenin toimesta, jossa nyt selvityksen kohteena oleva alue on nykyisen korttelin kaltainen. Korttelin pohjoispuolella kulkee Rådstuga Gatan (nykyinen Raastuvankatu), itäpuolella Stora Kyrko Gatan (nykyinen Kirkkokatu), eteläpuolella Kungs Gatan (nykyinen Koulukatu) ja länsipuolella Handels Gatan (nykyinen Kauppakatu).

Ote C.W. Gyldenin Lappeenrannan kartasta vuodelta 1838. Raatihuone on merkitty ruskealla ja sen edustorin kohdalla oleva kirjain B tarkoittaa Suuren esikaupungin aluetta. (Etelä-Karjalan museo)

Lappeenranta mitattiin jälleen vuonna 1849 rakennusjärjestystä varten. Uudessa tonttikartassa tonttien muotoa täsmennettiin suorakaiteiksi, pirstaleisia pieniä tontteja yhdistettiin ja pääväylän

itäpuolisten kortteleiden sisäosiin kaavoitettiin paloturvallisuutta edistäviä puutarhavyöhykkeitä. Uusi rakennusjärjestys oli ensimmäinen merkittävä säädös, joka vaikutti rakennustapaan ja koko kaupunkikuvaan. Se muun muassa kielsi kaksikerroksisten puurakennusten rakentamisen, sääti yksikerroksisten rakennusten maksimimitat ja määräsi tonteille jätettävistä avoimista alueista. Rakennusjärjestystä uudistettiin useampaan kertaan ja vuoden 1874 rakennusjärjestyksessä sallittiin ensimmäistä kertaa niin sanotut yhdistelmätalot, joissa alaosa on kiveä ja yläosa puuta.

Kartta vuodelta 1849 kertoo, että raatihuoneen edessä on tori. Korttelissa on neljä erillistä puutarhalueutta, joista kolme on yhtenäisempää aluetta. (Kaupungin arkisto)

Ensimmäisen kokonaisvaltaisen ja merkittäviä laajennusalueita sisältävän koko kaupunkia koskevan asemakaavan laati maanmittari Albin Hannikainen vuonna 1891. Nyt selvityksen kohteena oleva kortteli on kaavassa vahvistanut nykyiset rajansa ja muotonsa sekä katuverkko nimensä. Kortteli rajautuu idässä Isoon Kirkkokatuun, etelässä Kuninkaankatuun, lännessä Kauppakatuun ja pohjoisessa Raastuvankatuun. Keisari vahvisti vuonna 1982 asemakaavan, jossa selvitysalue oli osa tonteista 27, 28, 29, 30, 31, 32, ja 33 muodostuvaa korttelia. Asemakaavaan tehtiin muutoksia vuosina 1901 ja 1903 mitattujen karttojen mukaisesti.

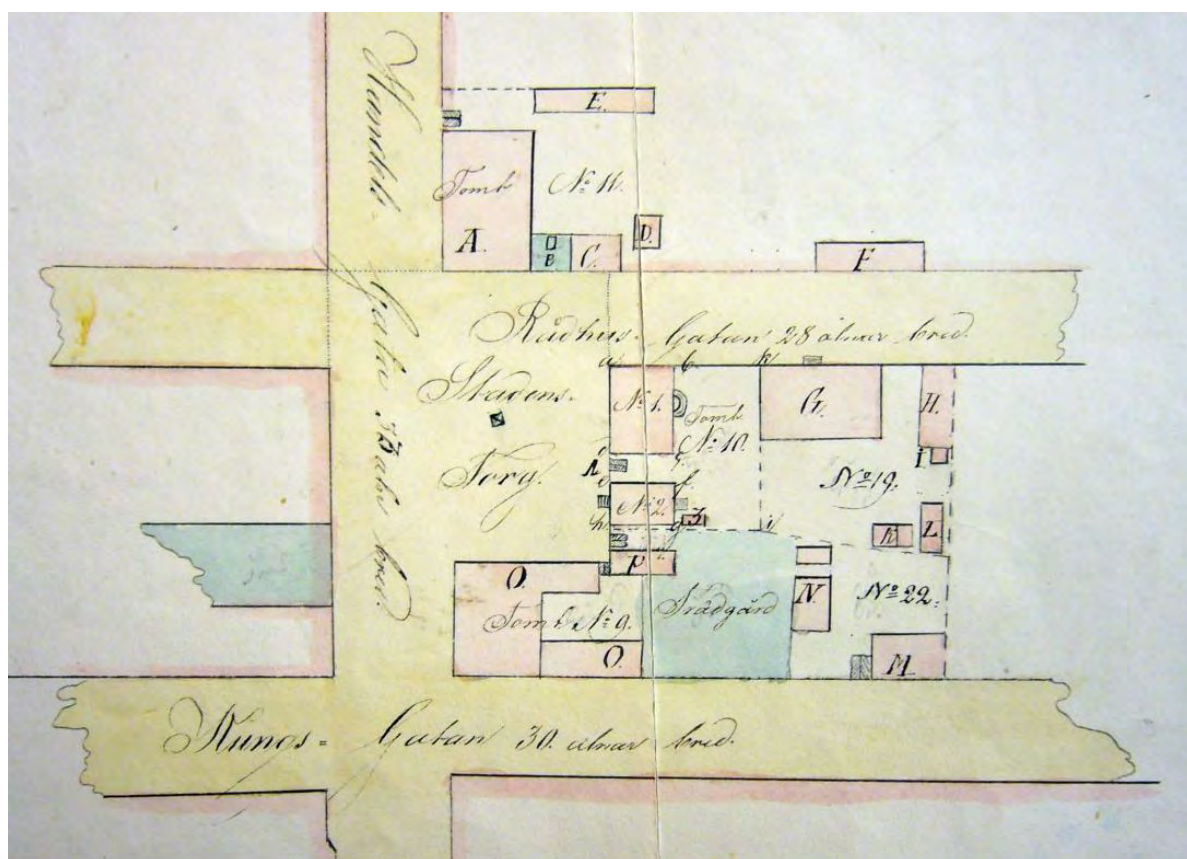

Vuonna 1891 vahvistettu kaava eli Keisarin kaava. (Koulukatu 10 ja 12 rakennushistoriaselvitys)

5. KORTTELIN RAKENTUMISEN HISTORIA

Selvitysalueen luoteiskulmassa sijaitsevalla torilla on pidetty markkinoita vuodesta 1826. Raatihuoneelle varattiin paikka kaupungin uuden torin laidalta ja päätös raatihuoneen rakentamisesta tehtiin vuonna 1828. Raatihuoneen tontilla olleet vanhat puurakennukset purettiin ja vuonna 1829 rakennettiin yksikerroksinen raatihuone. Raastuvankadun puoleinen siipi rakennettiin vuonna 1845 ja se yhdistettiin Raastuvankadulla olleeseen 1830-luvun rakennukseen vuonna 1897.

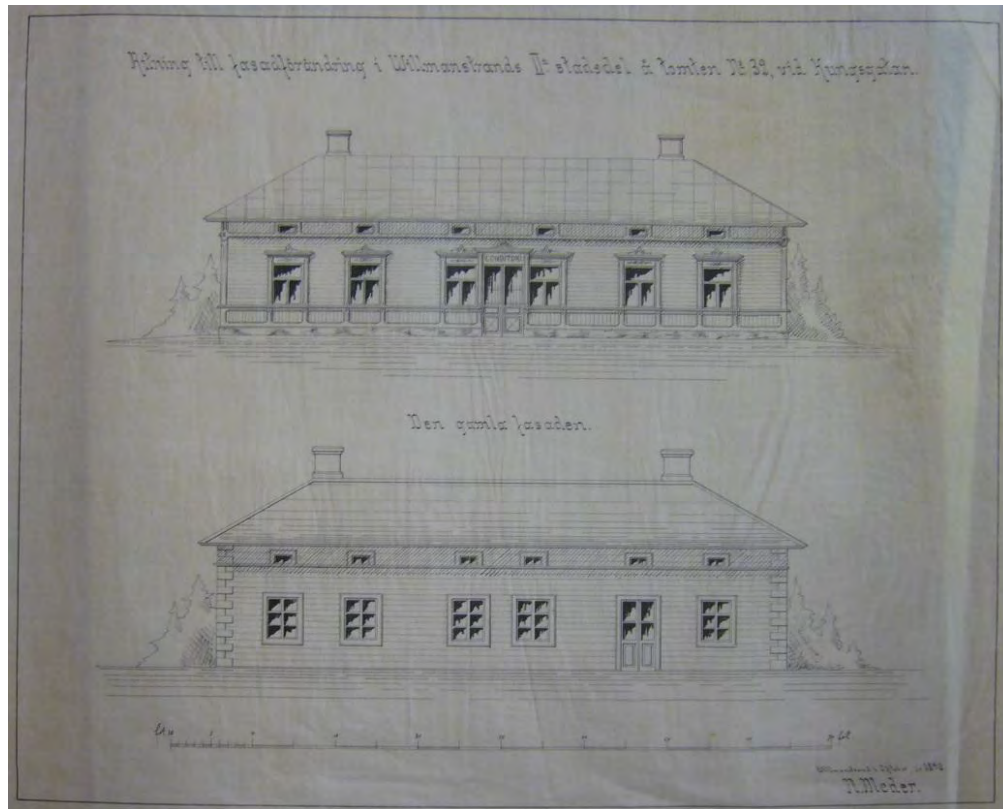
1800-luvulla nykyisen seurakuntakeskuksen paikalla sijaitsi pohjaltaan lähes U-kirjaimen mallinen puurakennus. Rakennus sijoittui kiinni Koulukatuun ja lähes kiinni Kauppakadun puoleiseen rajaan. Rakennukseen oli useita portain varustettuja sisäänkäyntejä pihan puolelta. Sisäpihan puolella oli useita kuisteja ja sisäänkäynnit liiketiloihin sijoittuivat kadun puolelle. Rakennusten itäpuolella sijaitsi puutarha ja sen itäpuolella pienempiä rakennuksia nykyisen pankkitalon tontilla.

Vuoden 1833 kartta raatihuoneen ympäristöstä. Kartan ulkopuolelle jäävät nykyisen virastotalon ja entisen rikkihappotehtaan pääkonttorin tontit. (Kaupunginarkisto)

Yllä olevassa kartassa vaalean siniselle tontille rakennettiin noin 1840-luvulla vaakapointtilaudoitettu rakennus, jossa oli aumakatto ja huopakate. Ikkunat olivat kuusiruutuiset ja rakennuksen kulmissa oli harkotusta muistuttava kulmalaudoitus. Vuonna 1891 on tehty myös suunnitelma uudeksi piharakennukseksi. Suunnitelmassa esitetyssä piirustuksessa voi nähdä tontin sen aikaisen pihajärjestelyn. Tontin pohjoisrajalle on asemapiirroksessa merkitty pois muutettava rakennus ja uusi pitkänomainen ulkorakennus. Muita suunnitelmia aiemmista rakennuksista ei ole, joten voidaan päätellä, että vuoden 1891 asemapiirroksen mukaiset rakennukset olivat olemassa vuoteen 1914, jolloin tontille rakennettiin uusi, edelleen tontilla sijaitseva rakennus Kansallis-Osake-Pankille.

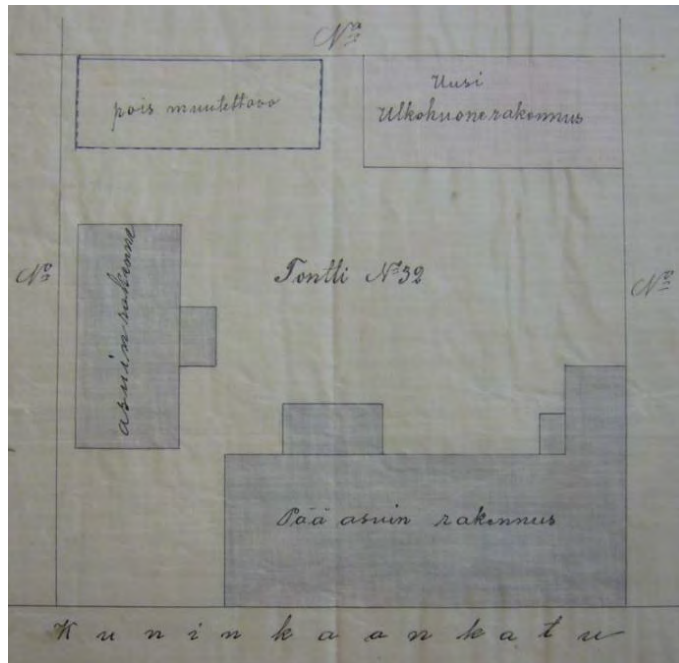
1900-luvun alussa raatihuoneen viereinen toriaukio muutettiin puistoksi, kun tori muutti satamaan. Samoihin aikoihin Kauppakadun varteen istutettiin lehmuksia.

Pankkirakennuksen tontilla olleeseen rakennukseen vuonna 1890 suunniteltu julkisivumuutos. Kuvassa yläpuolella uusi julkisivu. Suurin osa suunnitelluista muutoksista jäi toteuttamatta. (Kaupunginarkisto)

Suunnitelma julkisivumuutoksesta vuodelta 1891. (Kaupunginarkisto)

Vuonna 1891 tehdyn piharakennuksen suunnitelman asemapiirros, jossa nähdään pankkitalon tontin järjestelyt. (Kaupunginarkisto)

Aleksanteri III vieraili Lappeenrannassa vuosina 1885 ja 1891. Tuona aikana keisari pari majoittui entisen rikkihappotehtaan paikalla korttelin koilliskulmassa sijainneeseen Fontellin taloon, jota kutsuttiin myös Keisarintaloksi. Myöhemmin talo siirtyi valtion rikkihappotehtaan omistukseen ja se tuhoutui tulipalossa 24.3.1929. Vuonna 1931 paikalle valmistui rikkihappotehtaan pääkonttori.

Raastuvankatu 1910. Kuvassa näkyvät Raastuvankadun varrelle 1900-luvun alussa istutetut lehmukset sekä kadun kahtia jakavat graniittipilarit. (Finna)

Fontellin talo vuonna 1919. (Kaupunginarkisto)

Nykyisen seurakuntatalon paikalla on sijainnut ns. ensimmäisen apteekin talo. Vuonna 1925 haettiin lupaa uudisrakennukselle ja muutoksille nykyisen seurakuntakeskuksen tontilla sijainneelle rakennukselle. Uudisrakennus nykyisen Koulukadun varrella yhdisti toisiinsa tontilla sijainneet kaksi rakennusta. Vuonna 1929 seurakuntakeskuksen tontilla sijainnutta rakennusta laajennettiin A. Makkosen suunnittelemana virvoitusjuomamyymälällä. Myymälä sijoittui vuonna 1925 rakennetun osan jatkoksi ja liitti sen yhteen tontin itäreunalla olevan rakennuksen kanssa.

Vuonna 1946 purettiin nykyisen seurakuntakeskuksen tontin itärajalla ollut rakennus sekä virvoitusjuomamyymälä. Näiden paikalle rakennettiin Osuusliike Onnille uudet ravintolatilat. Rakennus rakennettiin kiinni pankkirakennukseen ja vuonna 1925 tehtyyn puurakennuksen laajennukseen. Funkistyylinen liikerakennus poikkesi tyyliltään huomattavasti korttelin muista rakennuksista.

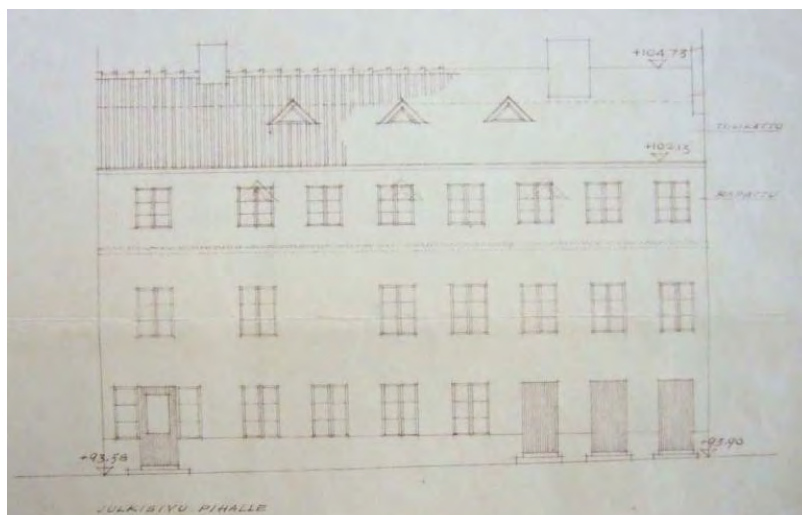
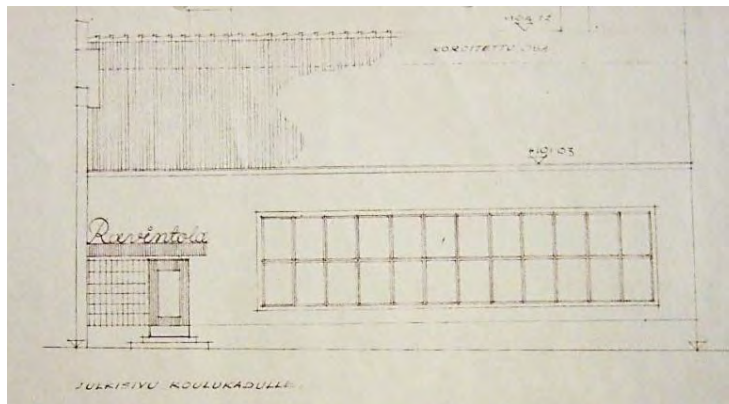
Ensimmäisen apteekin talo ja Osuusliike Onnin liikerakennus purettiin vuonna 1976 ja paikalle rakennettiin nykyinen seurakuntakeskus.

Etualalla Lappeenrannan ensimmäinen apteekki nykyisen Koulukadun ja Kauppakadun risteyksessä. Kuva on 1960-luvun alkupuolelta. (Etelä-Karjalan museo) Oikeanpuoleisessa kuvassa julkisivu nykyiselle Koulukadulle. Kuva on vuodelta 1966. (Kaupunginarkisto / E. Alakönni)

Kartassa 1930-luvulla näkyvät raatihuone laajennuksineen, rikkihappotehtaan pääkonttori, nykyisen virastotalon paikalla perintöruhtinas Vladimirin talo, Kansallis-Osake-Pankin liikeyritys sekä nykyisen seurakuntakeskuksen paikalla Kauppakadun ja Kuninkaankadun kulmauksessa ensimmäisen apteekin talo ja virvoitusjuomamyymälä. (Lappeenrannan historia 1917–1966)

Osuusliike Onnin julkisivupiirroksat kadun ja pihan puolelta sekä asemapiirros. (Kaupunginarkisto)

Perintöruhtinaan talo vuonna 1949. (Kaupunginarkisto / Mäkinen) Oikeanpuoleisessa kuvassa Perintöruhtinaan talo vuonna 1959. (Etelä-Karjalan museo)

Nykyisen virastotalon paikalla sijaitsi niin sanottu Perintöruhtinas Vladimirin talo. Rakennus purettiin vuonna 1965 ja sen paikalle rakennettiin virastotalo vuonna 1967.

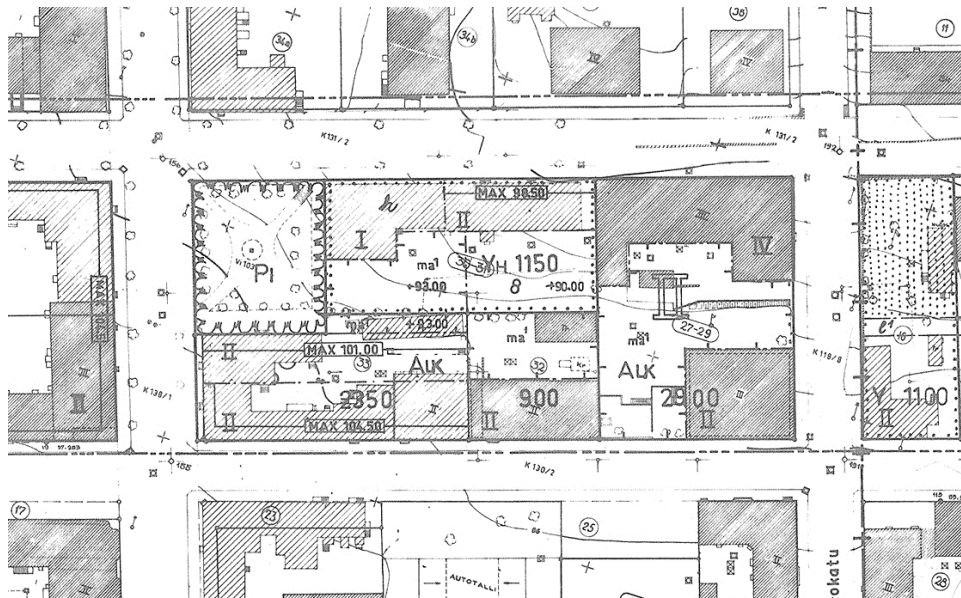
Vuoden 1963 keskustakilpailun voittaneessa arkkitehti Erkki Juutilaisen ehdotuksessa "Villimiehen arkivaatteet" esitetään Raatihuoneen edustan aukio ja osa korttelin sisäpihaa puistona. Korttelin itäosa Kirkkokadun varrella on suunniteltu rakennettavaksi nykyistä tiiviimmin.

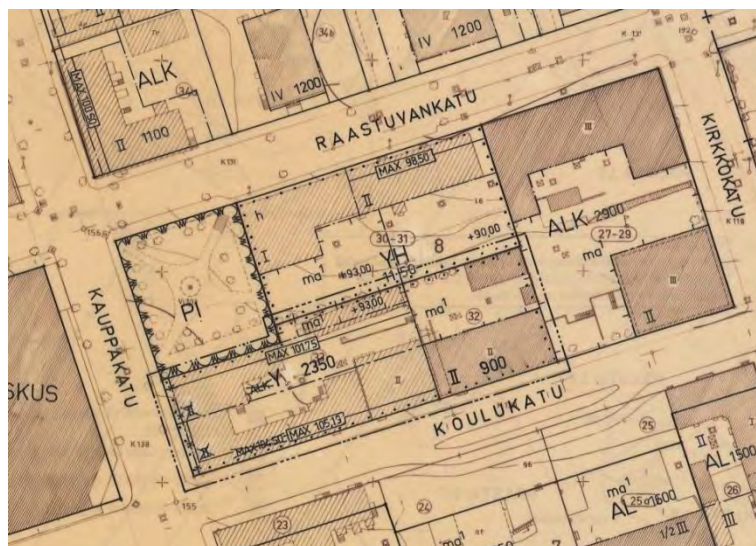
Arkkitehti Erkki Juutilaisen voittanut ehdotus "Villimiehen arkivaatteet" vuoden 1963 keskustakilpailussa. (Arkkitehtilehden kilpailuliite 3/1964)

Vuonna 1971 sisäasiainministeriö vahvisti asemakaavan muutoksen, jolla Seurakuntakeskuksen, Kansallis-Osake-Pankin liikerakennuksen, virastotalon sekä entinen rikkihappotehtaan tontit määriteltiin yhdistettyjen liike- ja asuinkerrostalojen korttelialueeksi (ALK). Raatihuone ja sen jatke merkittiin hallinto- ja virastorakennusten korttelialueeksi YH). Raatihuoneen eduspuisto oli kaavassa pistoaluetta (PI). Vuoden 1971 asemakaavassa raatihuone laajennuksineen on merkitty kulttuurihistoriallisesti arvokkaana rakennuksena, jota ei saa purkaa. Muita suojelumerkintöjä ei kaavassa ole. Kaavan on laatinut arkkitehti Erkki Juutilainen.

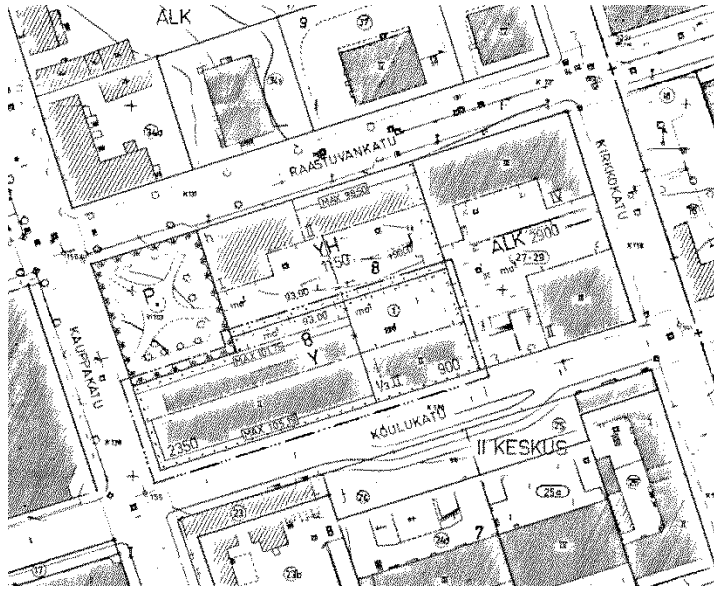
Vuonna 1975 on vahvistettu asemakaavan muutos, jossa tontit 32 ja 33 merkittiin yleisten rakennusten korttelialueeksi (Y). Vuonna 1977 tontin 1 asemakaavamääräyksiä muutettiin, mutta tonttien käyttötarkoitukset pysyivät ennallaan. Kortteli oli kehittynyt kaupungin keskeiseksi hal-
lintokortteliksi.

Ote vuonna 1971 vahvistetusta asemakaavasta. (Lappeenrannan kaavoitus)

Vuonna 1975 vahvistettu asemakaava. (Lappeenrannan kaavoitus)

Ote vuonna 1977 vahvistetusta asemakaavan muutoksesta. (Lappeenrannan kaavoitus)

6. LÄHIYMPÄRISTÖ JA KAUPUNKIKUVA

Inventoinnin kohteena oleva kortteli sijaitsee Lappeenrannan ydinkeskustassa liikekatujen ja asuinkatujen nivelkohdassa. Kortteli rajautuu Kauppakatuun, Raastuvankatuun, Kirkkokatuun ja Koulukatuun.

6.1.1 Kauppakatu

Kauppakatu pohjoiseen. Kuvassa keskellä kadun oikealla puolella seurakuntakeskus.

Linnoitukselle johtavan Kauppakadun varrella on pääosin liikerakennuksia. Vanhimman ruutukaava-alueen keskeisellä paikalla Raatihuoneen edustalla sijaitsee entinen toriaukio, joka on muutettu Raatihuoneen puistoksi 1900-luvun alussa. Puisto rajautuu etelästä seurakuntakeskuksen rakennukseen ja jatkuu visuaalisesti viheralueena korttelin sisäosiin. Seurakuntakeskuksen pääty rajaa katutilaa kapeammaksi kuin muut rakennukset Kauppakadun varrella. Raatihuoneen edustalla olevan puiston länsipuolella Kauppakadun varrella on kauppakeskus Armada. Puiston pohjoispuolella Raastuvankadun ja Kauppakadun kulmassa on 2014 valmistunut kaksikerroksinen liike- ja asuinrakennus Wilhunkulma, jonka takana Kauppakadun varrella sijaitsevat Raatihuoneen kanssa valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY) luokitellut Wolkoffin ja Tasihiinin talot. Wilhunkulman paikalta purettiin vuonna 2009 Hinkkasen talo, jonka vanhin osa valmistui vuonna 1852. Lähiympäristössä Kauppakadun varrella on muutoin pääosin 1950-luvun jälkeen rakennettua 2-3-kerroksista liikerakentamista. Kauppakatu toimii selvitysalueen kohdalla ja siitä etelään kävelykatuna.

Panoraamakuva Kauppakadun suunnasta. Vasemmassa reunassa Raastuvankatu ja oikeassa reunassa Kauppakatu. Keskellä Raatihuone ja seurakuntakeskus.

Vasemalla etualalla Raatihuonetta. Taustalla Kauppakadun varrella oleva Kauppakeskus Armada.

6.1.2 Raastuvankatu

Kauppakadun ja Raastuvankadun kulmassa sijaitsevan Wilhonkulman liikerakennuksen itäpuolella Raastuvankadun pohjoispuolella on 3-4 kerroksisia asuinkerrostaloja, jotka edustavat 1950-1960-lukujen arkkitehtuuria. Kadun eteläreunaa hallitsevat Raatihuoneen ja entisen Rikkihappotehtaan konttorin rakennukset.

Wilhonkulman liikerakennus Kauppakadun ja Raastuvankadun kulmassa on valmistunut vuonna 2014. Rakennuksen länsipuolella on 1962 valmistunut Asunto Oy Raatikulma.

Raastuvankatua itään. Etualalla oikealla Raatihuonetta.

Raastuvankatua itään. Oikealla entinen Rikkihappotehtaan pääkonttori ja Kirkkokadun itäpuolella näkyvää Lotta-puistoa.

Panoraamakuva Raastuvankadulta. Vasemmalla entinen Rikkihappotehtaan pääkonttori ja oikealla Raatihuoneeseen liitetty rakennus sekä Raatihuone.

6.1.3 Kirkkokatu

Kirkkokadun varrella on pääosin 3-4-kerroksisia asuinrakennuksia, joiden pohjakerroksissa keskustan puolella on liiketiloja. Sataman suuntaan rakennusmassat mataloituvat 2-3 kerroksisiksi ja liiketilat vähenevät. Keskustan suunnassa Kirkkokadun varrella ovat Lappeen Marian kirkko sekä Lappeenrannan seurakuntayhtymän talo. Keskustan suuntaan mittakaava on muuttumassa uudisrakentamisen myötä. Katuun rajoittuva massa on kuitenkin myös uudisrakennuksissa neli-kerroksinen. Entisen Rikkihappotehtaan pääkonttorin kohdalla Kirkkokadun itäpuolella on pienialainen Lotta- puisto, ja tämän eteläpuolella Virastotaloa vastapäätä on yksikerroksinen niin sanottu Lagerstamin talo, joka on yksi kaupungin vanhimpia rakennuksia.

Kirkkokatua etelään. Keskellä entinen Rikkihappotehtaan konttori ja sen takana Virastotalo. Taustalla Koulukadun ja Kirkkokadun risteykseen valmistuva uusi Osuuspankin toimisto- ja liikerakennus.

Kirkkokatua pohjoiseen. Kuvassa vasemmalla keskellä Virastotalo ja sen takana entisen Rikkihappotehtaan konttori.

6.1.4 Koulukatu

Koulukadun varrella inventoitavan korttelin lähiympäristössä on pääosin 2-3 -kerroksista rakennuskantaa eri vuosikymmeniltä. Lagerstamin talo Koulukadun ja Kirkkokadun risteyksessä on yksittäinen yksikerroksinen 1800-luvun puolivälin puurakennus. KOP:n talon jyrkän graniittijulkisivun kontrastina on katukuvassa hyvin näkyvä kookas vaahtera. Kadun toisella puolella seurakuntatalon kohdalla on rivi pienempiä katupuista. Seurakuntakeskuksen, vanhan pankkitalon ja virastotalon eteläpuoleinen niin sanottua Citykortteli on uudistumassa ja katunäkymien mittakaava on muuttunut ja muuttumassa. Korttelin itäpäähän on valmistumassa korkea liike- ja asuinrakennus. Korttelin keskimäinen liike- ja asuinrakennus valmistui vuonna 2015. Koulukadun ja Kauppakadun kulmauksen asemakaavaa ollaan parhaillaan muuttamassa, jotta korttelin länsipäähän voitaisiin rakentaa korkeimmillaan 8-kerroksinen asuin-, liike- ja toimistorakennus. Koulukadun varrelle sijoittuvat Lappeenrannan keskustan kauko- ja paikallisliikenteen joukkoliikenteen pysäkit.

Koulukatua itään. Etualalla kauppakeskus Armada, risteyksen jälkeen vasemmalla seurakuntatalo.

Koulukatua itään. Seurakuntalo, Kansallis-Osakepankin talo ja virastotalo.

Virastotalo ja Lagerstramin talo Koulukadun ja Kirkkokadun risteyksessä.

Entisen Kansallis-Osakepankin vastapäinen liike- ja asuinrakennus vuodelta 2015, Koulukatu 13.

Kauppakadun ja Koulukadun kulmatonttiseurakuntakeskusta vastapäätä on osa uudistuvaa City-korttelia.

7. RAATIHUONE

7.1 HISTORIA JA OMINAISPIIRTEET

Vuonna 1827 Lappeenrannan raatihuoneen kunto todettiin huonoksi ja asema syrjäiseksi. Tämän seurauksena uusi raatihuone päätettiin rakentaa torin laidalle.

7.1.1 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet

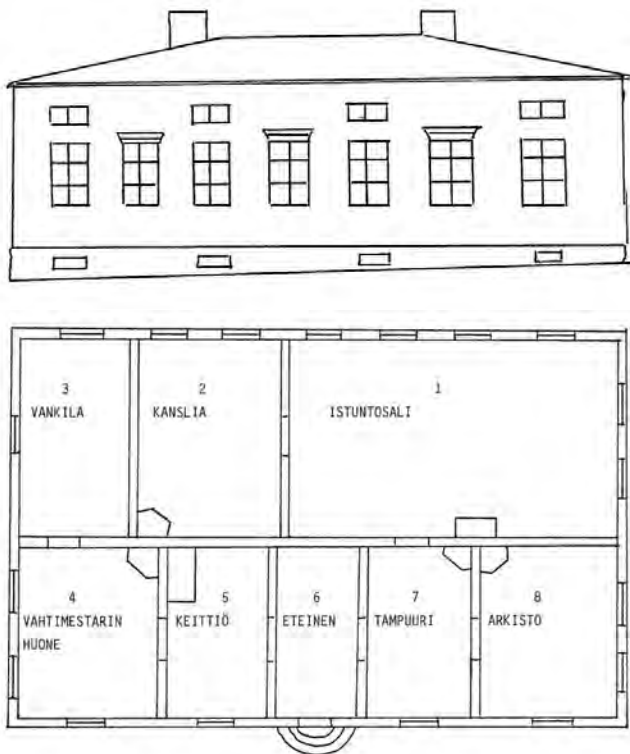
Raatihuoneen rakentamisen aikaan oli voimassa määräys, että julkiset rakennukset piti rakentaa kivistä. Kaupunki oli kuitenkin niin vähävarainen, että se sai luvan toteuttaa raatihuoneen poikkeuksellisesti puusta.

Lappeenrannan raatihuone rakennettiin vuonna 1829 komissionmaanmittari J.W. Palmrothin laatimien suunnitelmien mukaan. Elokuussa 1829 valmistunut raatihuone oli kirkon lisäksi Lappeenrannan ensimmäinen julkinen rakennus. Palmrothin vuonna 1828 laatimat raatihuoneen piirustukset ovat hävinneet. Julkisivujen ja huonetilojen muotoa on hahmoteltu muun muassa materiaali- ja kustannusarviosta ja palovakuutusasiakirjasta. Kooltaan raatihuone oli 11 x 17 metrin suuruinen, laudoilla vuorattu ja keltaiseksi maalattu hirsirakennus, jossa oli mustaksi maalattu kaksikerroksinen lautakatto. Raatihuoneen pääsisäänkäynti sijoittui sisäpihan puoleiselle seinustalle.

Rakennus edustaa klassismia, ja siinä on piirteitä myös suomalaisesta kartanoarkkitehtuurista. Laajennuksen yhteydessä tehdyn kellotornin ikkunat ja julkisivun korostetut pystysuuntaiset ikkunat ilmentävät tulevaa uusgootilaista tyyliä.

7.1.2 Pohjaratkaisu ja sisätilat

Huoneissa, joita olivat oikeussali ja 5 muuta huonetta sekä eteinen ja keittiö, oli lankkulattiat. Yksi huoneista oli varustettu vankihuoneeksi ja keittiön viereisen ruiskuhuoneen hoitajan/talonmiehen asunnoksi. Muut huoneet olivat raastuvanoikeuden ja maistraatin käytössä.

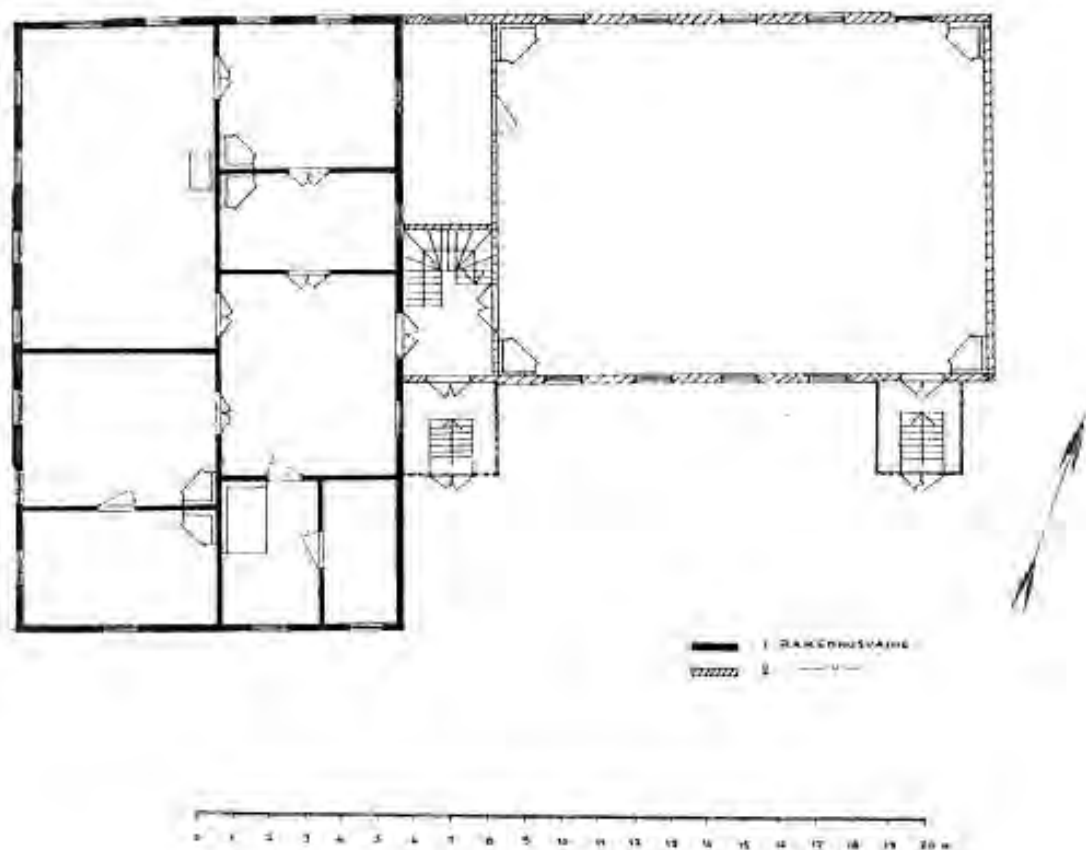
Ennallistuspiirustus vuoden 1828 kustannusarvion ja vuoden 1834 palovakuutusasiakirjan mukaan. (Selvitys Lappeenrannan raatihuoneen rakennusvaiheista)

7.2 KESKEISET MUUTOSVAIHEET

1700-luvun lopulla Lappeenrannan uusi keskusta alkoi vähitellen siirtyä Linnoituksesta raatihuoneen ympärille. Raatihuoneen tilat alkoivat käydä ahtaiksi varsinkin kun huveja ja seuraelämää varten kaivattiin lisää tilaa. Vuonna 1845 raatihuonetta korotettiin ja sen koko vuoraus uusittiin ja maalattiin keltaiseksi. Samalla valmistui Raastuvankadun puoleinen siipirakennus. Laajennus käsitti 14 x 9 metrin suuruisen juhlasalin musiikkilehtereineen, kaksi sivuhuonetta ja kellotornin. Laajennuksen yhteydessä alkuperäisen raatihuoneen ikkunat suurennettiin ja muutettiin samantyyppisiksi laajennusosan ikkunoiden kanssa. Koko rakennus vuorattiin uudelleen sekä maalattiin keltaiseksi ja ikkunapielet valkoisiksi. Tuolloin myös kellotorni sai nykyisen asunsa. Alkuperäinen kello palveli aina vuoteen 1973, jolloin torniin asennettiin sähkökäyttöinen kello.

Laajennuksen piirustuksia ei ole käytettävissä, mutta oletettavasti suunnittelijana on ollut Viipurin kaupunginarkkitehti Carl Lesszig tai arkkitehti A.F. Granstedt.

Vuonna 1874 raatihuoneella toimintansa aloitti Lappeenrannan kaupunginvaltuusto ja rahatoimikamari vuonna 1875. Lisäksi rakennuksessa toimi kaupungin ensimmäinen rahalaitos Lappeenrannan Säästöpankki vuosina 1875–1909 sekä viipurilaisen Pohjoismaiden Osakepankin haarakonttori vuosina 1888–1891.

Pekka Kärjen laatima ennallistuspiirustus Lappeenrannan raatihuoneen pohjakaavaksi vuonna 1845. Kansallismuseo. (Etelä-Karjala. Vuosikirja 1964-65.)

Raatihuone 1885. (Keisarillisia matkoja Kaakkois-Suomessa)

Raatihuone vuonna 1890. (Lappeenrannan kaupunginarkisto)

Keisari Aleksanteri III seurueineen vieraili Lappeenrannassa vuonna 1891. Vierailua varten raati-huone päätettiin kunnostaa mahdollisimman edustavaksi. Tässä kunnostusvaiheessa rakennettiin keitto- ja ruokahuone sekä pylväshalli musiikki- ja odotushuoneeksi Valdemar Backmanssonin piirustusten mukaisesti. Pylväshalli toteutettiin vanhaan osaan salin päätteeksi poistamalla väli-seiniä ja rakentamalla pylväitä. Soittoparven jatkeeksi juhlasaliin rakennettiin niin sanottu koruhäkki ja vahtimestarin asuntoa laajennettiin huoneella.

Raatihuoneen toinen laajennus toteutettiin vuonna 1898, kun rakennuksen viereinen raatimies Lindegrenin 1830-luvulla valmistunut rakennus liitettiin raatihuoneeseen. Laajennus lähti raha-toimistokamarin lisätilarpeesta. Rakennus yhdistettiin portaikolla raatihuoneeseen. Piirustukset laati arkkitehti Ivar Aminoff.

Raatihuone otettiin kokonaan virastokäyttöön vuonna 1924, kun maistraatille ja raastuvanoikeudelle tarvittiin lisätilaa. Vuonna 1928 raatihuoneen valtuustosali kunnostettiin. Salin holvikaari kavennettiin suorilla reunaosilla ja vuorattiin paneelilaudoilla. Musiikkilehteri suljettiin ja sen koruhäkki purettiin. Seinäpinnat jaoteltiin listoin, yläosa tapetoitiin ja alaosa maalattiin. Suunnitelmista vastasi arkkitehti Juhani Viiste (Vikstedt). Vuonna 1940 raatihuone vaurioitui sodan pommituksissa, mutta rakennus korjattiin ennalleen.

Vuonna 1930 Lappeenrannan kaupunginhallitus aloitti toimintansa raatihuoneella. Kaupunginhallitus ja kaupunginkanslia toimivat rakennuksessa vuoteen 1975 asti. Kaupunginvaltuusto kokoon-tui rakennuksessa aina vuodesta 1874, kunnes kaupungin hallinto muutti vuonna 1983 uuteen kaupungintaloon. Myös raastuvanoikeus oli siirtynyt pois raatihuoneelta. Rakennuksen tulevaa käyttöä pohtimaan perustettiin suunnittelutoimikunta vuonna 1986. Vuonna 1989 oppimateriaali-keskuksen tilat muutettiin päiväkotikäyttöön. Päiväkoti toimii edelleen rakennuksen siipiosassa.

Vuosien 1990 ja 1991 aikana rakennuksessa suoritettiin laaja saneeraus-, entisöinti- ja korjaus-työ. Sisätilat päädyttiin ajoittamaan 1880-luvun asuun eli rakennuksen juhlavimpaan aikaan. Alkuperäisiä lattioita ja seiniä otettiin esiin. Värisävyt ja materiaalit perustuvat pääsääntöisesti tuon aikakauden kerroksista löydettyihin näytteisiin. Juhlasalin lattia on maalattu kyseisen aika-kauden lattiamaalausten mukaisesti. Suunnittelusta vastasi Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala Oy.

Raatihuoneen remontin jälkeen vuonna 1991 Lappeenrannan kaupunginhallitus määritteli tiukat säännöt, että raatihuone toimii ensisijaisesti kaupungin juhla- ja edustuskäytössä ja sen käytöstä päättää kaupunginjohtaja. Toissijaisesti sitä voidaan vuokrata myös ulkopuolisille tahoille yhteis-kunnallisesti merkittävien yhteisöjen juhlapaikaksi, konserttisaliksi tai näyttelytilaksi. Tilaisuuksi-en pitää olla arvokkaita ja konserttien kansainvälistä tasoa.

Raatihuone 16.2.1959. (Valokuvia Lappeenrannasta 2)

Raatihuone arviolta 1960-luvulla. (Valokuvia Lappeenrannasta)

Raatihuone 1970. (Museovirasto)

Raatihuone 1970. (Finna)

7.3 NYKYTILA

7.3.1 Ulkohahmo ja julkisivut

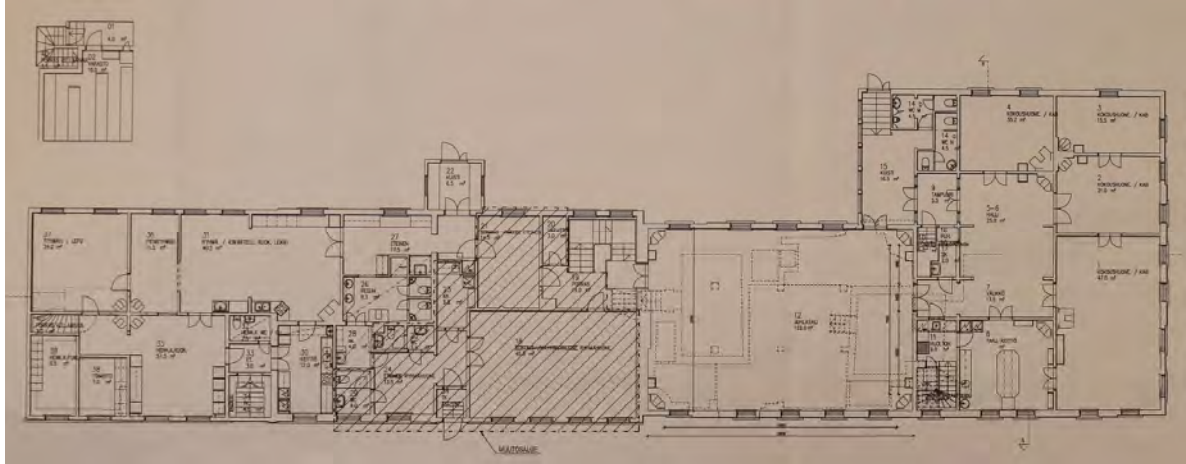
Raatihuoneen julkisivut ovat vaakalaudoitusta ja väritys on kartanonkeltainen. Valkoisella korostetuilla yksityiskohdilla ja kellotornin korostetuilla kulmilla on haettu kartanorakentamisessakin tyypillistä kivistä rakennuksen mielikuvaa. Alkuperäisen mustan lautakaton sijaan rakennuksessa on konesaumattu ja mustaksi maalattu peltikatto. Perustukset ovat rapatut vaaleanharmaat.

7.3.2 Pohjaratkaisut

Raatihuoneen pääsisäänkäynti on sisäpihan puolella. Tampuurin eli sisäeteisen kautta on kulkuyhteys hallitilaan, josta edelleen neljään eri kokoushuoneeseen/kabinettiin. Hallin eteläpuolelle sijoittuu tarjoilukeittiö. Kuistin ja hallitilan kautta on kulkuyhteys raatihuoneen päätilaan eli juhlasaliin.

Raatihuoneen itäpuolella sijaitsevassa yksikerroksisessa puurakennuksessa toimii nykyisin päiväkoti. Raatihuoneen ja päiväkodin välillä on kulkuyhteys sisäkautta. Päiväkodin tiloihin on sisäänkäynnit Raastuvankadun sekä sisäpihan puolelta. Julkisivussa Raastuvankadun puolella on myös toinen ovi, mutta se ei ole käytössä. Päiväkodin puolella on yhteensä viisi ryhmä-, leikki-, tai lepoaunetta. Ullakolle sijoittuu varasto- ja henkilöstötiloja ja kellarissa keittiö- ja huoltotiloja.

Rakennuksen pohjapiirros vuoden 2015 lupapiirustuksessa. (Rakennusvalvonta)

7.3.3 Keskeiset sisätilat

Vuonna 1845 rakennettu suuri juhlasali on Raatihuoneen edustavin tila. Huoneen katto on holvi-mainen ja siinä on kauniit kattomaalaukset. Kattomaalaukset on tehty luultavasti 1885 keisari Aleksanteri III:n vierailua varten. Samaan aikaan rakennettiin myös musiikkiparven jatkoksi sorvityylinen parvi. Kokoushuoneet ovat rakennuksen alkuperäistä osaa.

Juhlasali. Vasemmanpuoleisessa kuvassa sisäänkäynti viereiseen rakennukseen.

Juhlasalin kattoa. Oikeanpuoleisessa kuvassa toimistohuone.

Eteishalli ja sisäpihanpuoleinen sisäänkäynti.

Kellotorni.

7.3.4 Rakennusosat, -materiaalit ja kiinteä sisustus

Raatihuoneen sisustus on vuoden 1991 entisöinnin mukainen. Entisöinnin yhteydessä alkuperäisiä lattioita ja seiniä palautettiin esiin. Kakluuneja lämmitetään maakaasulla, joiden säätölaitteet ovat uunien viereisissä pöytäkaapeissa. Kalusteina on mm. alkuperäisiä kunnostettuja kalusteita ja valaisimia, joista osa on löydetty talon vintiltä ja osa teetetty. Pienen juhlasalin ja kahden vierisen kabinetin huonekalut ovat Biedermeieria sekä Eliel Saarisen kalusteita. Ison juhlasalin ja niin sanottu herrojen huoneen kabinetin tuolit on suunnitellut Antti Evävaara Intarsia Oy:stä. Päiväkodin tilojen kaikki pintamateriaalit on uusittu. Alkuperäisestä sisustuksesta rakennuksen siinä osassa on jäljellä vanhoja lämmitysuuneja.

Raatihuoneen kakluuneja.

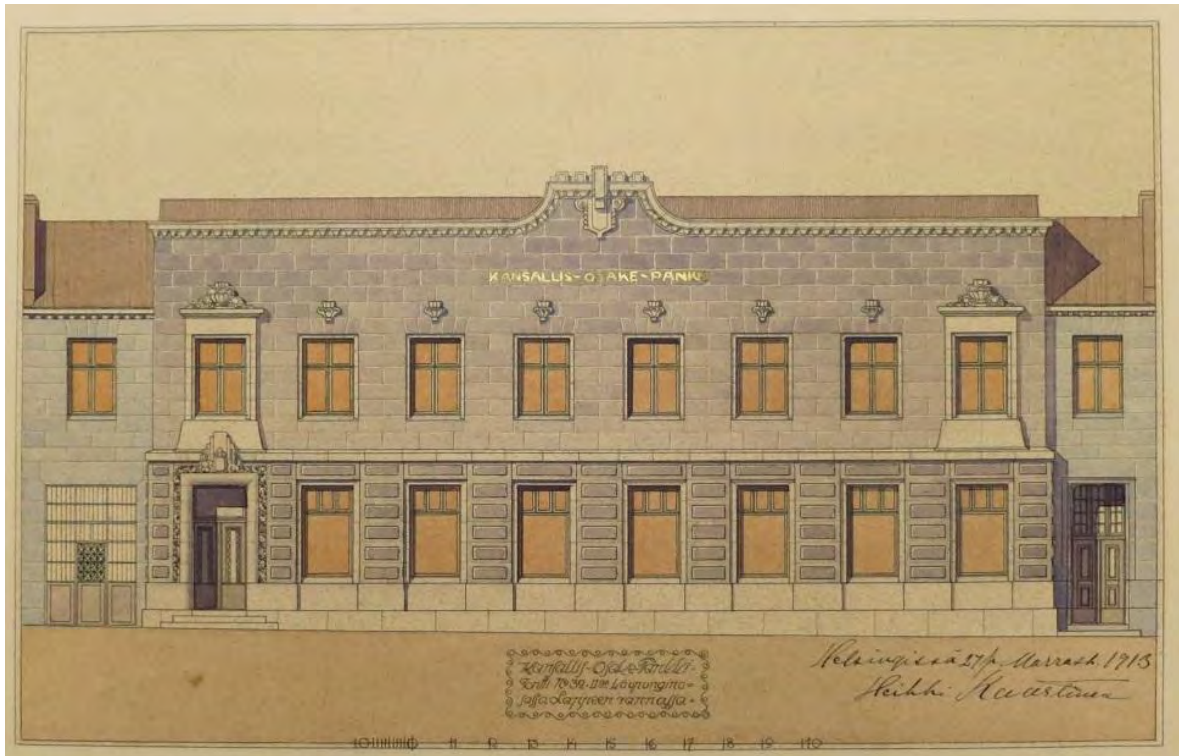
Päiväkodin sali ja uuneja.

8. KANSALLIS-OSAKE-PANKIN LIIKERAKENNUS

8.1 HISTORIA JA OMINAISPIIRTEET

8.1.1.1 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet

Entisen Kansallis-Osake-Pankin liikerakennuksen alkuperäiset pääpiirustukset on päivätty 17.11.1913 ja ne on allekirjoittanut rakennusmestari Heikki Kaartinen. Rakennus on valmistunut vuonna 1914.

Julkisivupiirros alkuperäisten 27.11.1913 päivättyjen suunnitelmakuvien mukaan. (Arkkitehtuurimuseo)

Pankkirakennus hieman rakennuksen valmistumisen jälkeen. (ELKA kuva-arkisto / Nordea pankki Suomi Oyj, arkisto)

Koulukadun puoleinen julkisivu on hyvin suoralinjainen ja symmetrinen. Julkisivumateriaalina on käytetty harmaata graniittia, joka ensimmäisessä kerroksessa ikkunoita reunustavana on lohko-pintainen ja muilta osin sileäpintaista graniittilevyä. Ensimmäisen kerroksen ikkunat on jaettu yhdellä vaakajakokarmilla. Yläikkuna toimii tuuletusikkunana. Toisen kerroksen ikkunat ovat neli-ruutuiset. Ikkunoiden karmit ja puitteet on tehty jalopuusta ja lakatut. Ikkunat sijoittuvat nauhamaisiin riveihin.

Julkisivun keskellä räystääslinjassa sekä toisen kerroksen ikkunoiden päällä kohoavat naturistiset koristukset. Myös jokaisen toisen kerroksen ikkunan yläpuolelle sijoittuu pieni koristus ja rakennuksen länsiosan sisäänkäyntiä reunustaa koristepunos. Julkisivun yläpuolella olevan korostuksen alapuolella lukee teksti Kansallis-Osake-Pankki. Molemmissa päädyissä on matalammat, lyhyet siipiosat, joissa toisessa on sisäänkäynti ja porrashuone. Toisessa on porttikongi ja ylempänä liiketiloja. Porttikäytävään johtaa koristeellinen rautaportti. Ulko-ovet ovat massiivipuisia peiliovia, joiden potkupellit ovat kuparista. Myös kattomateriaali on kuparia.

Julkisivupiirros alkuperäisten 27.11.1913 päivättyjen suunnitelmien mukaan. (Arkkitehtuurimuseo)

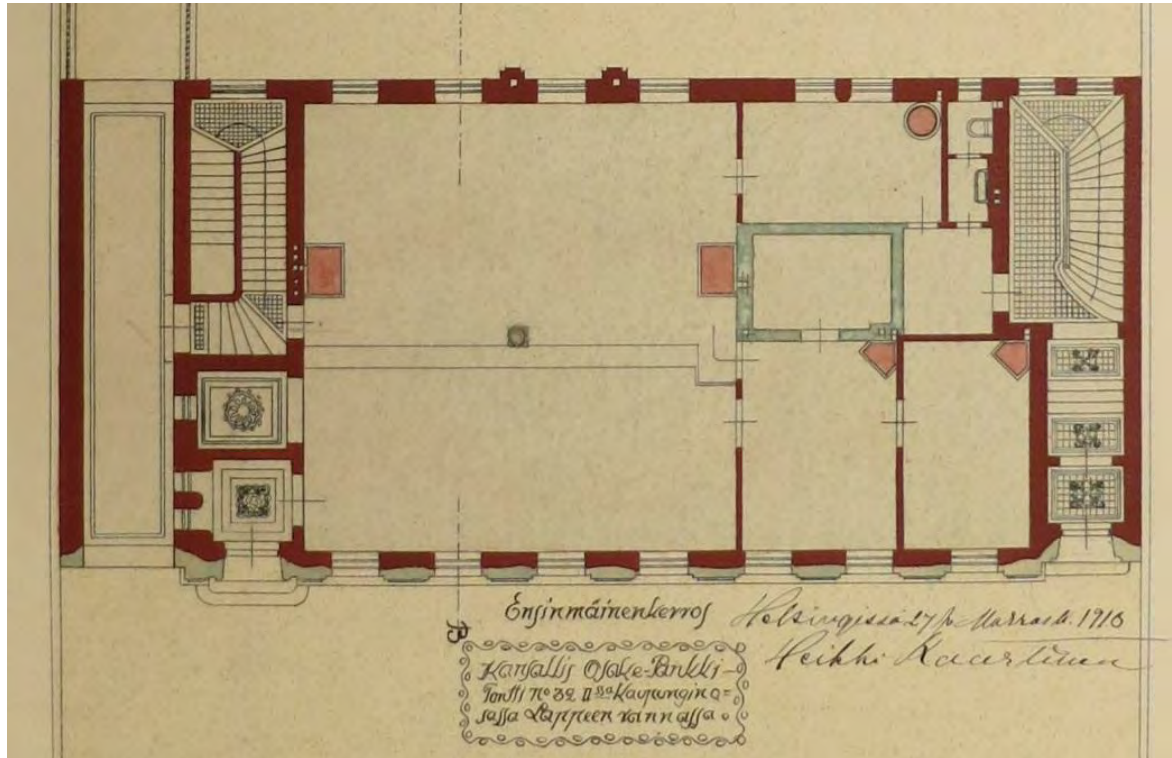
Rakennuksen sisäpihan puoleinen julkisivu on kolmikerroksinen ja rapattu. Julkisivua jäsentävät valkoiset pilasterit sekä reunoilla korkeat ja kapeat ikkunat. Pihan puolella on kaksi parvekettä, joista suurempi on toisen kerroksen entinen pankinjohtajan parveke ja toinen pienempi tuuletusparveke. Katolla on ullakkotilaan kolmionmalliset kattoikkunat.

Rakennus edustaa aikansa jyhkeää pankkiarkkitehtuuria, jossa pankki ilmensi pysyvyyttä, vakautta ja luotettavuutta.

8.1.1.2 Pohjaratkaisut ja tilat

Rakennuksen pääsisäänkäynti on Koulukadun puoleisen julkisivun länsiosassa. Eteisen kautta kuljettiin suureen ja avaraan pankkisaliin. Lähes neliönmuotoisen tilan keskelle sijoittui palvelutiski, joka jakoi tilan kahteen osaan niin, että Koulukadun puolelle sijoittui asiakkaiden odotustila ja sisäpihan puolelle henkilökunnan tila. Tiski oli alkujaan kiillotettua jalopuuta ja sen yläpuolella riippuivat kauniit pienet valaisimet. Pankkisalin keskellä on yläkertaa kannatteleva koristeltu pyöreä pilari ja koristeelliset palkit. Pankkisalin henkilökunnan puolella sijaitsi kaksi takkaa. Eteistilan vieressä oli vaatesäilytystila.

Pankkisalista oli kulku pankinjohtajan huoneisiin, jotka sijoittuivat Koulukadun puoleiselle seinustalle. Molemmissa huoneissa oli omat takat. Pankkisalin vieressä sijaitsi holvi, johon kuljettiin pankinjohtajan huoneen kautta. Virkistyshuoneessa oli pönttöuuni ja tilaan kuului wc-tilat. Itäpuolen porrashuoneen kautta oli kulku henkilökunnan virkistyshuoneeseen, joka avautui sisäpihan puolelle.

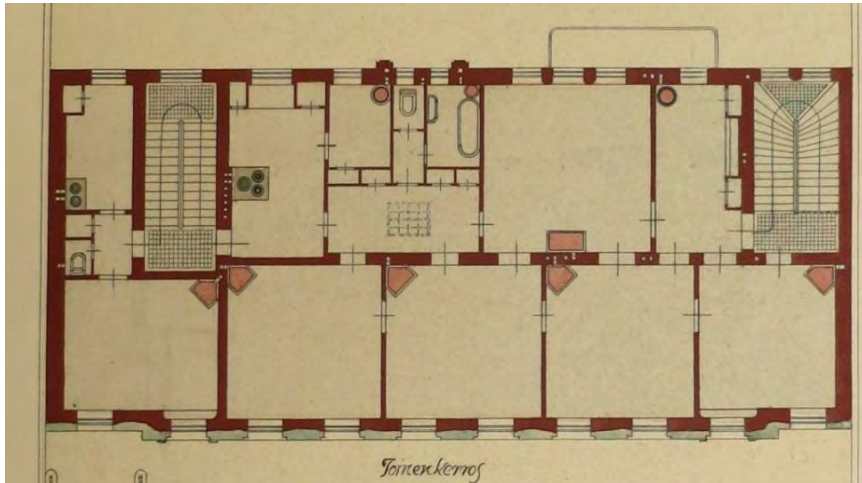
Ensimmäisen kerroksen pohjapiirros 27.11.1913 päivättyjen suunnitelmakuvien mukaan. (Arkkitehtuurimuseo)

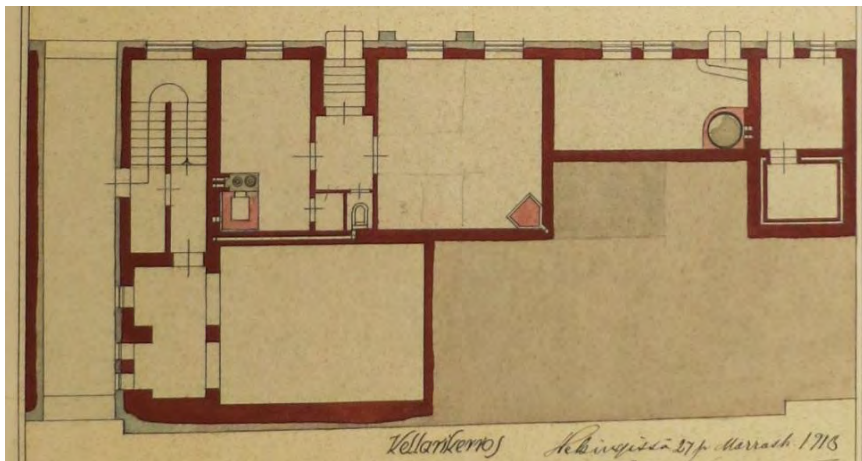
Vasemmalla koristeellinen pankkisali vuonna 1927. Oikealla pankkisali vuonna 1950. Palvelutiski on muuttunut pelkistetyimmäksi ja valaisimet ovat vaihtuneet. (ELKA / Nordea Pankki Suomi Oyj, arkisto)

Rakennuksen itäpäädyn porraskäytävästä oli kulku toisen kerroksen pankinjohtajan asuntoon, johon kuului viisi suurta asuinhuonetta. Näiden lisäksi oli eteishalli, tarjoiluvälikkö, keittiö, pesutilat, wc ja palvelijan huone. Jokaisessa huoneessa oli tulisija, palvelijan huoneessa, kylpyhuoneessa ja eteishallissa oli pöytäuunit.

Länsipäädyn porttikäytävästä oli kulku toiseen portaaseen, joka johti toisen kerroksen pienemmän asuntoon ja pankinjohtajan keittiöön. Asuntoon kuului eteistila, keittiö, wc ja asuinhuone. Asuinhuoneessa oli takka. Asunto sijoittui pääosin porttikongin yläpuolelle. Kellariin sijoittui talonmiehen asunto ja aputiloja.

Toisen kerroksen pohjapiirros 27.11.1913 päivättyjen suunnitelmakuvien mukaan. (Arkkitehtuurimuseo)

Kellarikerroksen pohjapiirros 27.11.1913 päivättyjen suunnitelmakuvien mukaan. (Arkkitehtuurimuseo)

8.2 KESKEISET MUUTOSVAIHEET

Katunäkymä 1920-luvulta. (Finna)

Näkymä Koulukadulta itään vuonna 1949. (Kaupunginarkisto / Mäkinen)

Kansallis-Osake-Pankin liikerakennus 1950-luvun lopulla. (Lappeenranta Villmanstrand)

Rakennus toimi pankkirakennuksena aina vuoteen 1962 asti, jolloin Kansallis-Osake-Pankki siirtyi uusiin tiloihin Kauppakadun varrelle ja Lappeenrannan seurakunta osti vanhan pankkirakennuksen. Rakennukseen siirtyi kirkkoherranvirasto ja taloustoimisto.

Kirkkoherranvirastoa ja taloustoimistoa varten haettiin lupa huonetilojen muutoksille. Lupa saatiin 17.8.1964 ja muutosten suunnittelijana toimi arkkitehti Reino Ahjopalo. Ensimmäisen kerroksen pankkisalin länsiosa muutettiin toimisto ja wc-tiloiksi, keskiosa rippikoulusaliksi vaatetiloihin ja vuonna 1953 rakennettu holvi muutettiin keittokomeroksi. Sisäpihan puolelle sijoittui kerhohuone. Vanhan pankkisalin itäosa muutettiin taloudenhoitajan huoneeksi, holviksi ja kirkkoherran työhuoneeksi. Pankinjohtajan huoneiden tilalle rakennettiin kirkkoherranvirasto ja työntekijöiden virkistyshuoneen tilalle rakennettiin taloustoimisto.

Toiseen kerrokseen tehtiin huomattavan paljon muutoksi purkamalla väliseiniä ja rakentamalla uusia. Yläkertaan sijoittui nyt neljä asuntoa. Kellarikerroksessa purettiin väliseiniä ja rakennettiin uusia.

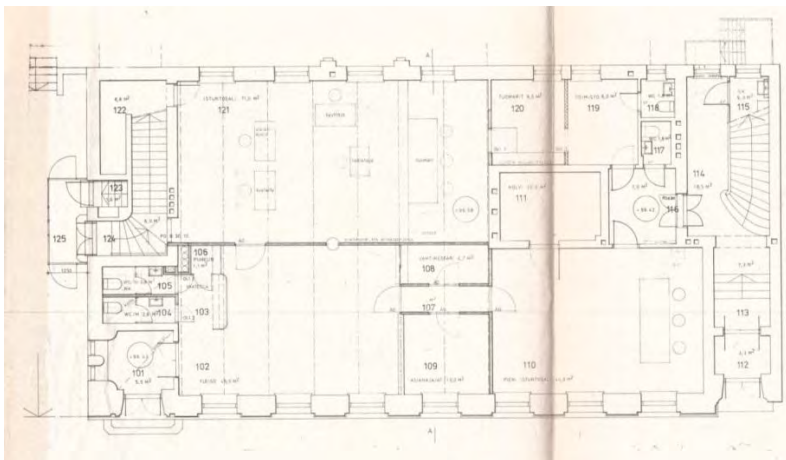
[illegible][illegible]

Kellarikerroksen pohjapiirros vuodelta 1964. (Rakennusvalvonta)

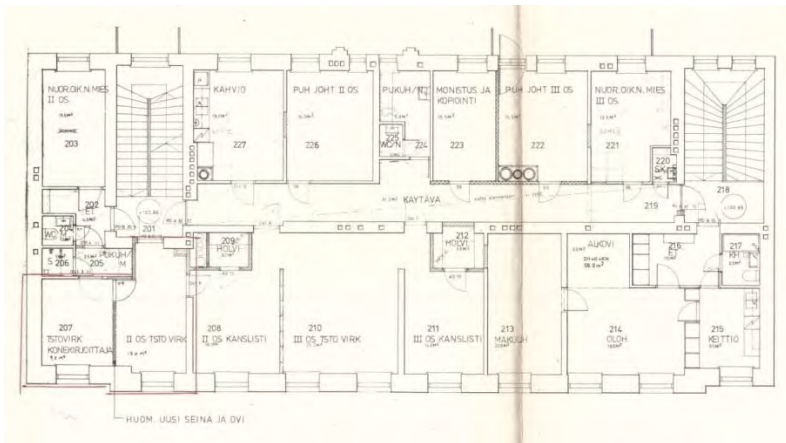

Kansallisosakepankki 1960-luvulla, ennen kuin rakennuksen länsipuolelle rakennettiin seurakuntakeskus. (Valokuvia Lappeenrannasta)

Pankkirakennuksen länsipuolelle valmistui seurakuntakeskuksen rakennus vuonna 1978. Tämän seurauksena seurakunnan tilat vapautuivat ja niihin remontoitiin tilat raastuvanoikeudelle. Muutosten suunnittelusta vastasi Lappeenrannan kaupungin rakennusviraston rakennussuunnitteluosaston kaupunginarkkitehti Seppo Aho. Rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa entistä pankkisalialia avattiin sisäpihan puolella avaraa istuntosalia varten. Koulukadun puolelle rakennettiin yleisötila ja pieni istuntosali. Toisen kerroksen asunnot muutettiin toimistotiloiksi ja väliseiniä sekä purettiin että uusia rakennettiin. Kellarikerroksessa asuntojen tilalle tehtiin toimistotiloja.

Ensimmäisen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1978. (Rakennusvalvonta)

Toisen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1978. (Rakennusvalvonta)

Vuonna 1982 vanha pankkirakennus ja seurakuntakeskus yhdistettiin toisiinsa toisen kerroksen osalta. Suunnittelijana toimi Lappeenrannan kaupungin teknisen viraston rakennussuunnitteluosasto, kaupunginarkkitehti Seppo Aho. Vuonna 1997 toisen kerroksen tiloja muutettiin päiväkotihuoneistoksi. Muutoksen yhteydessä tehtiin pieniä väliseinämuutoksia. Suunnittelijana oli arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala oy. Myöhemmin toisessa kerroksessa on tehty lisää muutoksia, joissa yhteys kahden rakennuksen välillä on suljettu ja edelleen on tehty lisää huonetilamuutoksia.

Nykyisin rakennuksessa on Lappeenrannan seurakunnan toimistoja sekä arkkitehtitoimisto.

VANHAN PANKKIRAKENNUKSEN RAKENNUSLUVAT:

Lupapäätös pvm	Tunnus	Toimenpide	Suunnittelija
14.1.1914		Uudisrakennus	Rakennusmestari Heikki Kaartinen
15.7.1940		Korjaus- ja muutostöitä kaikissa kerroksissa.	J.O. Lehtinen
18.3.1953		Talletusholvin rakentaminen	Viljo Honkasalo.
17.8.1964		Huonetilamuutoksia seurakuntaa varten kaikissa kerroksissa	Reino Ahjopalo
2.5.1966		Pyörävajan rakentaminen	Reino Ahjopalo
16.1.1978	527/77	Virastotilojen muutostyöt raastuvanoikeuden tiloiksi. 1-2 kerroksissa huoneistojen sisäiset muutokset, pohjakerroksessa käyttötarkoituksen muutos ja sisäiset muutokset, ullakolla ilmastointikonehuoneen rakentaminen, julkisivuissa teräsportaan purku, ikkunoiden ja ovien muutoksia	Lpr:n kaupungin rakennusvirasto, rakennussuunnitteluosasto / Seppo Aho
24.10.1978	500/78	Väliseinän rakentaminen toisessa kerroksessa. Julkisivun muutos (oven ja portaan purkamatta jättäminen)	Lpr:n kaupungin rakennusvirasto / rakennussuunnitteluosasto / Seppo Aho
7.12.1982	648/82	Rakennusten yhdistäminen 2.kerroksen osalta sisäisen kulkuyhteyden saamiseksi. 2.kerroksen huonetilojen muutokset.	Tekninen virasto / rakennussuunnitteluosasto / Seppo Aho
1.1.1984	667/83	Porttien ja aitojen rakentaminen	Arkkitehtuuritoimisto Heikkinen-Komonen Oy
30.5.1997	97-222	Käyttötarkoituksenmuutos rakennuksen 2.kerroksessa päiväkotihuoneistoksi.	arkkitehtuuritoimisto riitta ja kari ojala oy

8.3 NYKYTILA

8.3.1 Ulkohahmo ja julkisivut

Rakennuksen historian aikana tapahtuneet käyttötarkoituksen vaihtelut eivät juuri näy rakennuksen ulkohahmossa. Kadun puoleinen graniittinen pääjulkisivu yksityiskohtineen on säilyttänyt alkuperäisyytensä hyvin ja korjaukset on tehty pieteetillä. Ikkunan puitteet ja ulko-ovet ovat tammea. Vasemmanpuoleinen ulko-ovi on uusittu alkuperäisen mallin mukaisena. Kuparikatto on osittain patinoitunut kauniin vihreäksi. Alkuperäinen rautaportti on päässyt ruostumaan.

Rakennuksen pääjulkisivu.

Vasemmassa kuvassa pankkisaliin johtanut sisäänkäynti ja oikealla pankin työntekijöiden tiloihin johtanut sisäänkäynti.

Räystäslinjan ja ikkunakoristeiden yksityiskohtia.

Koulukadun puoleisen julkisivun yksityiskohtia.

Sisäpihan puolella rakennukseen liittyy betonisia kansirakenteita, muureja ja muita rakenteita, jotka on toteutettu seurakuntakeskuksen rakentamisen yhteydessä 1970-luvun lopulla. Rakenteet ovat maan alle tehdyn paikatustilan kansirakenteita ja ne poikkeavat vanhan pankkitalon muusta arkkitehtuurista.

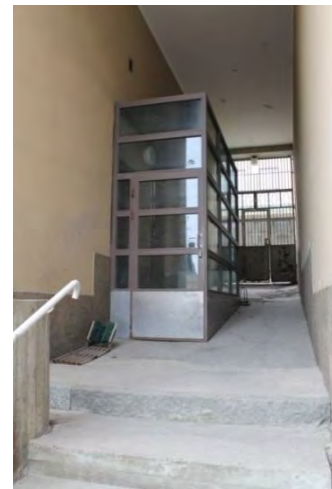
Porttikäytävään rakennettiin vuonna 1978 uusi tuulikaappi, joka poikkeaa tyyllisesti rakennuksen alkuperäisestä tyylistä ja ulkonee vanhasta rakennusmassasta. Eleetön tuulikaappi jää kuitenkin porttikongin suojaan niin, että Koulukadun puolelta se jää piiloon portin taakse.

Sisäpihan puolelle on rakennettu poistumistieporras sekä yksi uusi ovi rakennuksen ensimmäiseen kerrokseen. Portaikko ja ovi on rakennettu vuosien 1964–1978 välillä.

Alkuperäisiin rakennuspiirustuksiin verrattuna kellarikerroksen idän puoleisessa päädyssä olisi ollut alun perin ikkuna. Alkuperäisissä piirustuksissa on myös yhden oviaukon kohdalla ollut ikkuna. Vuoden 1964 lupapiirustuksissa toinen ikkunoista on muurattu umpeen ja ikkuna-aukko on muutettu oveksi. Toisessa kerroksessa parvekkeen yhteydessä olevan oven paikkaa on vaihdettu parvekkeelle auenneen ikkunan kanssa.

Rakennuksen sisäpihan puoleinen julkisivu. Pihan betonirakenteet ja kaiteet liittyvät seurakuntatalon pysäköintiratkaisuun.

Alkuperäisten piirustusten mukaan parvekkeen ovi on sijainnut vasemmanpuoleisen ikkunan paikalla. Kuvassa oikealla porttikäytävään rakennettu tuulikaappi.

Rapatuissa julkisivuissa on nähtävissä vaurioita.

8.3.2 Pohjaratkaisut

Vanhan pankkirakennuksen sisätiloissa sekä tilojen käyttötarkoituksessa on tapahtunut paljon muutoksia vuosien aikana.

Rakennuksen tärkeimpiä tiloja ovat alkuperäinen pankkisali, pankin eteistila, porrashuoneet, pankinjohtajan huoneet sekä toisen kerroksen pankinjohtajan asunto. Tiloista mikään ei ole säilynyt aivan alkuperäisenä. Ensimmäisessä kerroksessa on nähtävissä vanhan tilajaon mukaisia piirteitä. Myös pankin henkilökunnan tilojen sekä pankinjohtajan tilojen osalta vanha huonejako on nähtävissä, vaikka salin ja johtajan huoneen välillä on tehty tilamuutoksia. Alkuperäinen holvi on tallella. Kellarikerroksessa historiallista kerroksellisuutta tuovat säilyneet sellit oikeustalon ajalta. Toisen kerroksen asunnot ovat kokeneet niin suuria muutoksia, että niiden pohjaratkaisusta ei ole nähtävillä hienoja yhtenäisiä piirteitä. Alkuperäiset porrashuoneet ovat säilyneet ennallaan.

8.3.3 Keskeiset sisätilat

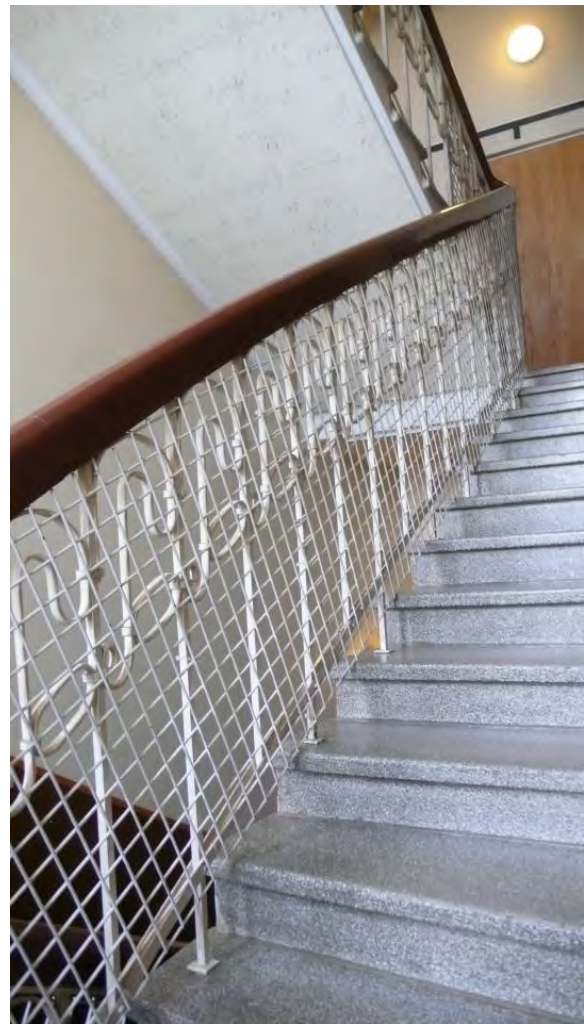
8.3.3.1 Vanha pankkisali

Viimeisimmässä remontissa vanha pankkisali on jaettu pienempiin osiin yläosastaan lasisten väliseinien avulla. Katon näkyminen antaa viitteitä alkuperäisestä pankkisalista.

Entisen pankkisalin katto on ilmeisesti alkuperäinen tai ainakin alkuperäisen kaltainen.

8.3.3.2 Porrashuoneet

Porrashuoneet ovat säilyttäneet alkuperäisen asunsa ja materiaalinsa.

8.3.3.3 Eteistilat

Eteistilojen väriyty ja lattiapinnat on uusittu, mutta pääosa ovista on alkuperäisiä tai niiden mukaan uusittuja.

8.3.3.4 Toisen kerroksen entiset asunnot

Toisessa kerroksessa on pitkä käytävä, jonka varrelle sijoittuu useita pieniä toimistohuoneita. Entinen pankinjohtajan asunto ja toinen pienempi asunto on muutettu toimistotiloiksi.

Eteistilojen ovia.

Toisen kerroksen tiloja.

8.3.4 Rakennusosat, -materiaalit ja kiinteä sisustus

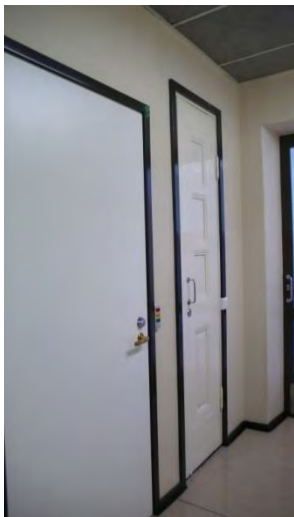
Vuosien kuluessa rakennuksessa on tehty suuria muutoksia ja alkuperäisiä pintakäsittelyjä, materiaaleja, rakennusosia ja kiinteää sisustusta on jäljellä toisessa kerroksessa hyvin vähän. Parhaiten säilyneitä ovat porraskäytävien materiaalit ja yksityiskohdat ja alkuperäiset ikkunat ja niiden lasitukset ja heloitukset. Ensimmäisessä kerroksessa on säilynyt vanhan pankkisalin katto ja salin sekä eteistilan koristeelliset pilarit. Ensimmäisessä kerroksessa ja kellarikerroksessa osa ovista on alkuperäisiä.

Alkuperäisiä messinkiheloja.

Kiinteän sisustuksen yksityiskohtia.

Alkuperäisiä peiliovia.

9. ENTISEN RIKKIHAPPOTEHTAAN PÄÄKONTTORI

9.1 HISTORIA JA OMINAISPIIRTEET

9.1.1 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet

Arkkitehti Lars Sonckin suunnittelema klassistinen rakennus valmistui vuonna 1931 Rikkihappo- ja Superfosfaattitehtaat Oy:n pääkonttoriksi. U-kirjaimen muotoinen rakennus rakennettiin Raastuvankadun ja Kirkkokadun kulmaukseen. Pääsisäänkäynti sijoittuu symmetrisesti Raastuvankadun puoleisen julkisivun keskelle. Samalle julkisivulle sijoittui myös toinen pienempi sisäänkäynti. Kirkkokadun puolelle sijoittuu toinen sisäänkäynti. Julkisivut ovat sileäksi rapatut ja niitä jäsentää ensimmäisen ja toisen kerroksen välinen horisontaali seinäpinnasta ulkoneva lista. Kerrosten välistä hierarkiaa ja sisäänkäyntiä on korostettu ikkunoiden koolla ja ensimmäisen kerroksen ikkunoiden korostuksilla ja sisäänkäynnin yläpuolella olevan ikkunan frontonilla. Rakennuksessa on aumakatto.

9.1.2 Pohjaratkaisut ja tilat

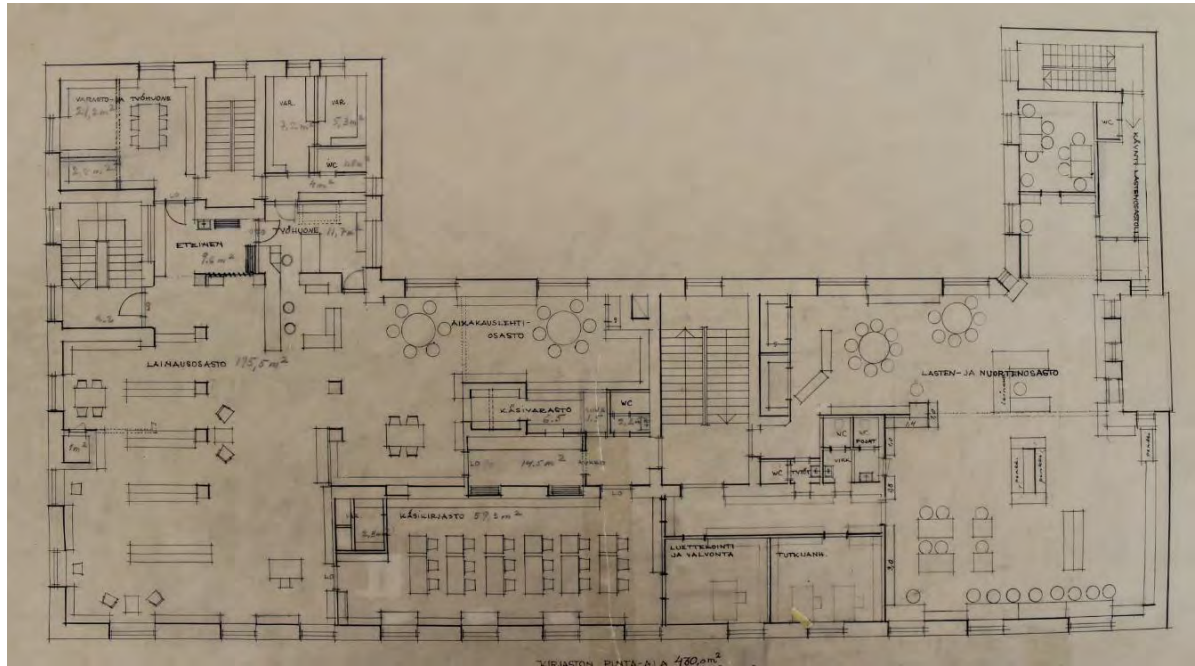
Rakennus rakennettiin rikkihappotehtaan pääkonttoriksi. Alkuperäisiä rakennuspiirustuksia ei tässä selvityksessä käytettyjen arkistojen perusteella ollut käytettävissä.

9.2 KESKEISET MUUTOSVAIHEET

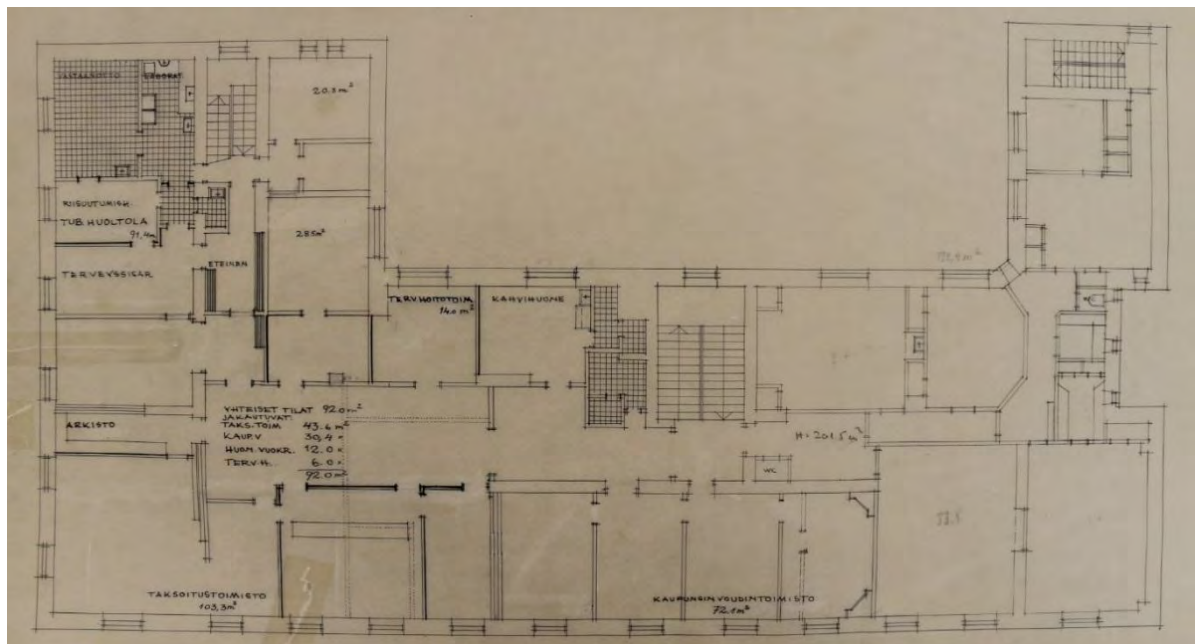
Rikkihappotehtaan pääkonttorina rakennus toimi aina sotavuosiin saakka 1931-1940 yhtiön muuttaessa pois Lappeenrannasta. Vuosina 1940-1944 rakennus toimi suojeluskuntatalona ja siinä sijaitsi Lotta-kahvila. Sodan aikana rakennus vaurioitui pahasti pommituksissa, mutta se kunnostettiin entiseen asuunsa. Kunnostustyön yhteydessä merkittävin muutos julkisivussa oli funkis-tyylisten sisäänkäyntikatosten rakentaminen, joiden suunnittelusta vastasi arkkitehti Jalmari Lankinen. Sotien jälkeen vuonna 1944 rakennus siirtyi Lappeenrannan sotaorpojen ja sotaleskien säätiön omistukseen.

Rikkihappotehtaan pääkonttori 1949. (Kaupunginarkisto / E. Mäkinen)

Rakennuksen toisen kerroksen pohjapiirros 1950-luvulta. Piirustus päivätty 3.3.1956, muutettu 19.3.1956 ja muutettu 16.4.1958. (Kaupunginarkisto)

Rakennuksen kolmannen kerroksen pohjapiirros 1950-luvulta. Piirustus päivätty 20.8.1955 ja korjattu 15.9.1955. (Kaupunginarkisto)

Vasemmalla kuva vuodelta 1976 (Etelä-Karjalan museo / L. Putkonen) ja oikealla kuva vuodelta 1987 (Etelä-Karjalan museot / Aarne A. Mikonsaari). Kuvissa näkyvät alkuperäisestä arkkitehtuurista poikkeavat uudet funkis-tyyliset sisäänkäyntikatokset, jotka on tehty vuonna 1941 (J. Lankinen).

ENTISEN RIKKIHAPPOTEHTAAN PÄÄKONTTORIN RAKENNUSLUVAT:

Lupapäätös pvm	Tunnus	Toimenpide	Suunnittelija
piirustus päiväty 20.8.1955 korjattu 15.9.1955		Muutoksia kaikissa kerroksissa	Reino Ahjopalo
25.8.1958		Varastorakennus ja aita	
29.10.1973	449/73	Kirjaston entisen sanomalehtilukusa- lin muutos kaupunginkanslian kopi- ointikeskukseksi	Lpr:n kaupungin rakennus- virasto / rakennussuunnitte- luosasto / kaupunginarkki- tehti Seppo Aho
24.2.1975	9/75	1. ja 2. kerros: väliseinien purku- ja rakennustyöt, autotallin muuttami- nen työtiloiksi, asunnon muutos toi- mistotiloiksi, koneellisen ilmanvaihi- tojärjestelmän rakentaminen. Ullak- kokerros: ilmanvaihtohuoneen ja – kanavien rakentaminen.	Lpr:n kaupungin rakennus- virasto / rakennussuunnitte- luosasto / kaupunginarkki- tehti Seppo Aho
26.6.1984	263/84	3. kerroksen muutokset ja hissin rakentaminen. Yhden ikkunan lisää- minen 3. kerroksen vasempaan sii- peen.	Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala Oy
16.9.2005	05-475	Ilmastointikonehuoneen uusiminen ja laajentaminen ullakolla.	Insinööritoimisto Juha Ma- laska Oy
19.11.2009	09/817	Sisäänkäyntikatosten muutokset.	Arkkitehtitoimisto Timo Vuo- ri Oy
4.8.2014	2014-285	Toimistorakennuksen muutos 27- huoneistoiseksi asuinrakennukseksi, pieniä julkisivumuutoksia	Arkkitehtitoimisto Arkviiri Oy / arkkitehti SAFA Riitta Ve- sala

9.3 NYKYTILA

9.3.1 Ulkohahmo ja julkisivut

Rakennus on pääosin säilynyt alkuperäisenä ulkohahmoltaan ja julkisivuiltaan. Kaikki ikkunat on uusittu, mutta ne noudattelevat alkuperäistä kokoa ja puitejakoa. B-rapun ulko-ovi on alkuperäinen puuovi. Muutoin rakennuksen ovet ovat uusittuja. Rakennuksen pääjulkisivun Kirkkokadun puoleisessa kulmassa ensimmäisen ikkunan kohdalla sijaitsee alun perin pääsisäänkäynnin lisäksi toinen ovi. Sisäänkäynti on muutettu ikkunaksi.

Rakennuksen pääsisäänkäynti on säilynyt 1940-luvun asussaan, joka edustaa rakennuksen muusta arkkitehtuurista poikkeavaa funkis-tyyliä. Kaarevakulmainen kuparikatos ja sisäänkäyntisivyennyksen lakattu sormipanelointi poikkeavat rakennuksen muusta arkkitehtuurista. Kirkkokadun puoleisen sisäänkäynnin yläpuolelta uudempi sisäänkäyntikatos on purettu ja sisäänkäynti on palautettu alkuperäisen tyylin mukaiseksi. Pääsisäänkäynnin graniittiportaikko on uusittu ja varustettu esteettömyysvaatimusten mukaisella luiskalla. Rakennuksen edustalla on säilynyt korotettu katuosuus kaiteineen.

Sisäpihan puolella ensimmäisen kerroksen ikkunoiden kokoja on muutettu vuonna 2014, kun rakennus muutettiin asuintaloksi. Myös yksi käytävätilaan johtanut ovi on muutettu asunnon ikkunaksi. Raatihuoneen puoleinen julkisivu on varsin umpinainen. Julkisivuun sijoittuu yksi toisen kerroksen asunnon parveke, jonka ikkunoita korotettiin vuonna 2014.

Julkisivu Raastuvankadulle. Kadun kahteen eri tasoon jakava aita graniittipylväineen näkyy kuvan etualalla.

Julkisivu Kirkkokadulle.

Julkisivut sisäpihalle.

Raatihuoneen puoleinen päätyjulkisivu.

Parvekkeen alkuperäinen kaide ja sen korotus.

Raastuvankadun puoleisen toisen sisäänkäynnin vanha paikka näkyy vielä sokkelissa.

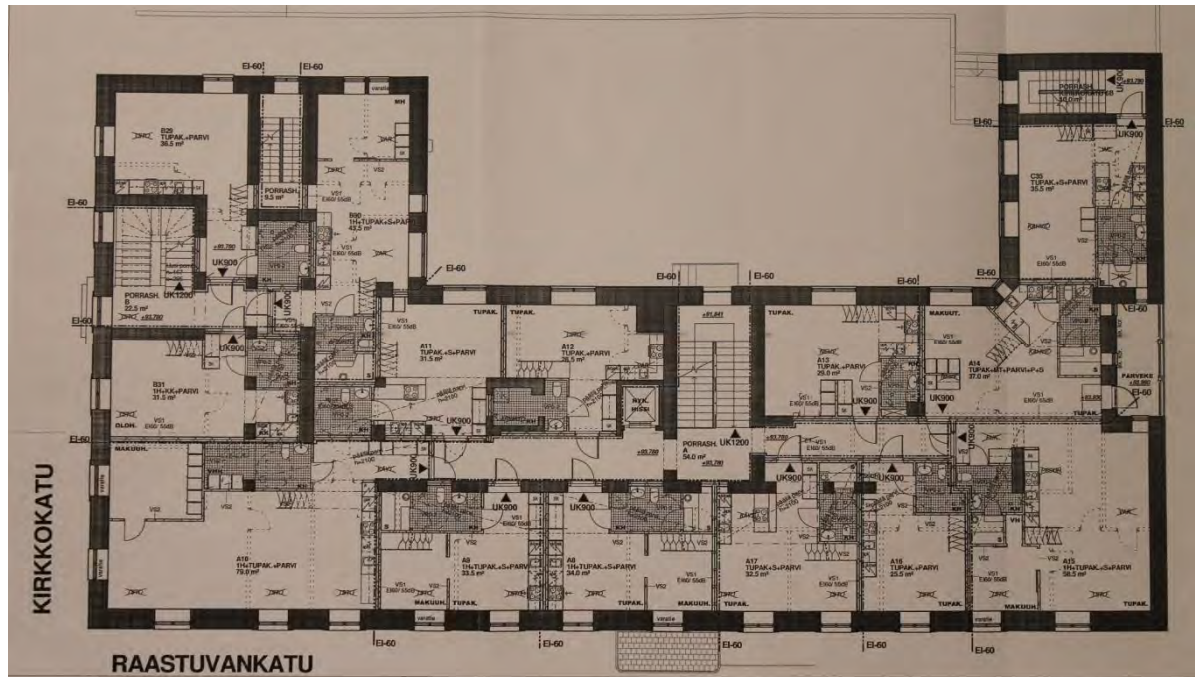
Pääjulkisivun toisen kerroksen ikkunoita

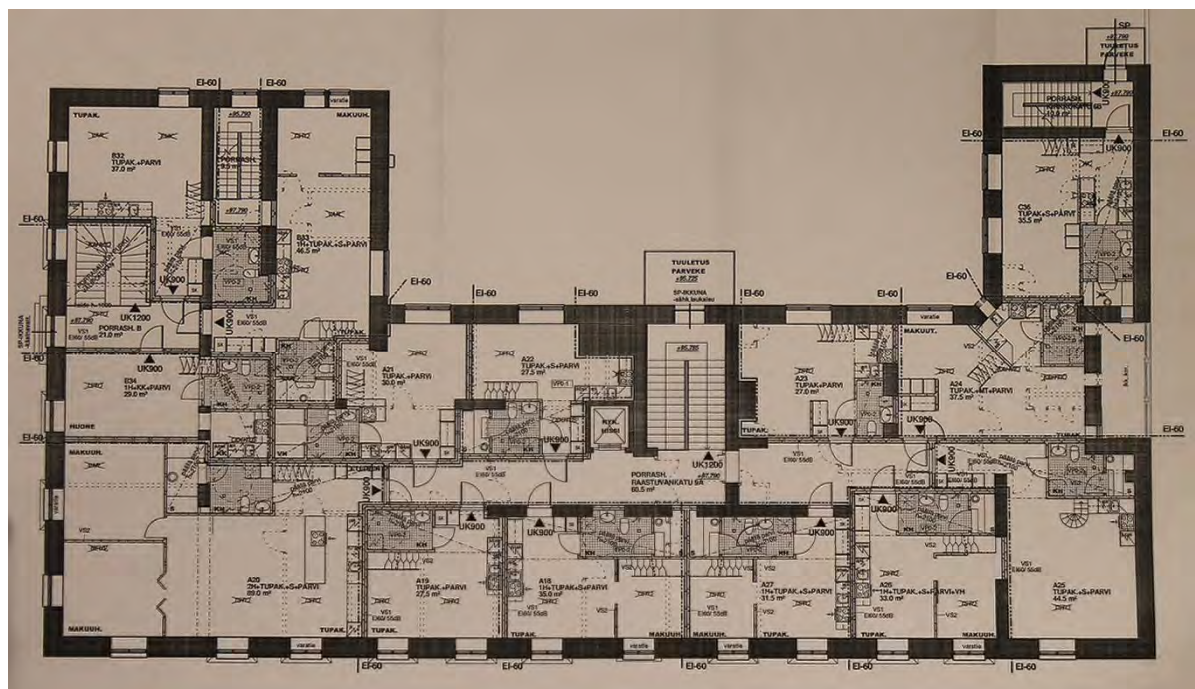
Rakennuksen pääsisäänkäynti. Oikean puoleisessa kuvassa Kirkkokadun puoleinen sisäänkäynti.

Pääsisäänkäynnin portaikko.

Toisen kerroksen pohjapiirros. (Rakennusvalvonta)

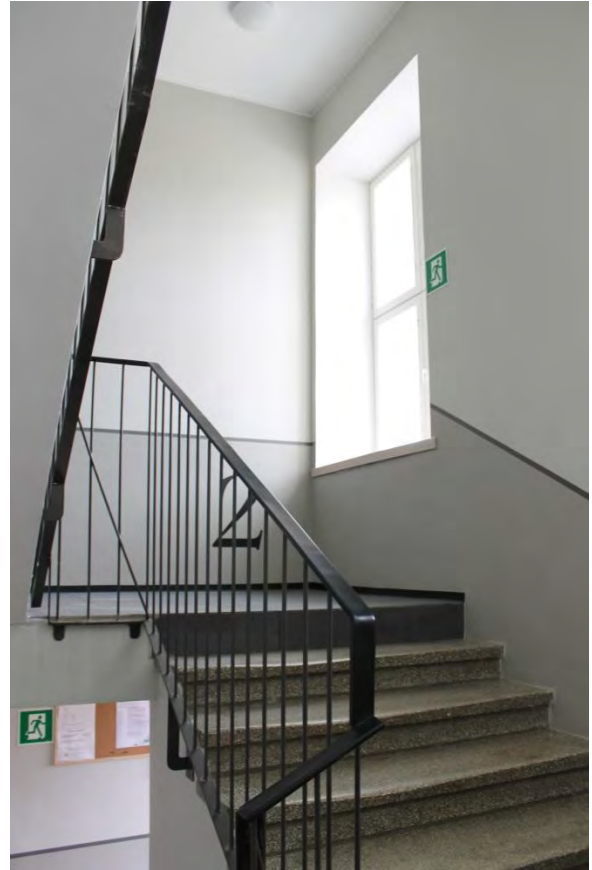

Kolmannen kerroksen pohjapiirros. (Rakennusvalvonta)

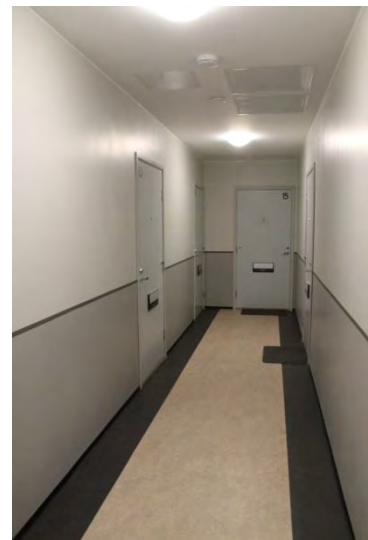
9.3.3 Keskeiset sisätilat

9.3.3.1 Porrashuoneet

Porrashuoneet ovat säilyttäneet alkuperäisen sijaintinsa. Niissä on nähtävissä myös alkuperäisiä rakenteita, kuten pääporrashuoneen ja C-porrashuoneen puujohteiset metallikaiteet. Osassa porrashuoneita on alkuperäiset mosaiikkibetoniset askelmat ja tasot. Muutoin lattiamateriaalit ja pinnat on uusittu. Osassa porrashuoneita portaat on päällystetty harmaalla betonilaatalla tai maalattu. Värimaailmaltaan kaikki porrashuoneet ovat valkoisen ja harmaan eri sävyjä. Hissi on rakennettu vuonna 1984. Sivuporrashuoneet B ja C ovat mittasuhteiltaan pääporrashuonetta pienempiä. Ne kuitenkin toistavat pääporrashuoneen värimaailmaa ja niissä on käytetty samoja materiaaleja.

A-rapun ja B-rapun porrashuoneet.

A-rapun sisääntuloaula ja asuinkerroksen käytävä.

B-rapun porrashuone ja C-rapun porrashuone.

9.3.3.2 Asuintilat

Rakennukseen on remontoitu yhteensä 20 yksiötä, 13 kaksiota ja 4 kolmiota. Asuntojen kaikki sisäpinnat on uusittu ja ne ovat saaneet modernin ilmeen. Suunnitelmakuvien ja asuntojen myyntikuvien perusteella asuntojen värimaailma koostuu pääsääntöisesti valkoisesta ja harmaan eri sävyistä. Huonekorkeus on tavallista korkeampi, joten moneen asuntoon on rakennettu asuinparvi.

Arkkitehtitoimiston havainnekuvia asuntojen sisätiloista 2015. (Arkkitehtitoimisto Arkviiri Oy)

9.3.3.3 Muut tilat

Ensimmäiseen kerrokseen sijoittuu useita pieniä ja matalia varastotiloja. Kellarin tilajako on pääosin alkuperäinen.

Ullakolla näkyvät kattorakenteet.

9.3.4 Rakennusosat, -materiaalit ja kiinteä sisustus

Koko rakennus on remontoitu sekä sisältä että ulkoa vuonna 2014. Saneerauksen yhteydessä miltei kaikki pintamateriaalit, ikkunat sekä ovet on uusittu. Alkuperäisiä rakennusosia, -materiaaleja tai kiinteää sisustusta löytyy sisätiloissa ainoastaan porraskäytävistä, kellarissa ja ullakolla. Kaikki ikkunat on uusittu, mutta ne noudattelevat alkuperäistä kokoa ja puitejakoa. B-rapun ulko-ovi on alkuperäinen puuovi.

Asuntojen kerrostaso-ovet ovat valkoisia laakaovia. Kellarissa varastojen ovina on säilynyt alkuperäisiä puisia maalattuja peiliovia. Käytävien seinäpinnat ovat yläosastaan valkoiseksi maalatut ja alaosastaan harmaat. Lattiamateriaalina on portaissa käytetty betonimosaiikkia sekä harmaata betonilaattaa. Käytävien lattiat ovat vaalean beigen ja mustan väristä linoleumia tai muovimattoa.

Porrashuoneiden lähes kaikki ovet, ikkunat ja valaisimet on uusittu.

10. VIRASTOTALO (ENTINEN RAHATOIMISTO)

10.1 HISTORIA JA OMINAISPIIRTEET

10.1.1.1 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet

Virastotalo on rakennettu arkkitehti Olli Kivisen suunnitelmien (Arkkitehtitoimisto Olli Kivinen) mukaan vuonna 1967. Rakennuttajana toimi Lappeenrannan Sotaorpojen ja Sotaleskien Säätiö. Rakennus edustaa 1960–1970-luvun virastotaloarkkitehtuuria, jolle tyypillistä on säännönmukainen elementtitekniikkaan perustuva sommittelu ja yksinkertainen massoittelu tasakattoineen.

Lähes neliön muotoisena toteutuneen, tasakattoisen ja kaksikerroksisen rakennuksen julkisivumateriaalina on vaaleapintainen betonielementti. Rakennus sijaitsee rinteessä ja osittain maanalainen kellarikerros muodostaa harmaan betonijalustan vaalealle rakennukselle. Käytetyistä betonielementeistä muodostuu julkisivua jäsentävä struktuurimainen ruudukko, jonka aukotus perustuu pystysuuntaisiin suorakaiteen muotoisiin yksiruutuisiin ikkunoihin. Kellarikerroksen julkisivumateriaalina on harmaa betoni. Kattomateriaalina olivat huopa ja alkuperäisessä rakennuksessa oli aikakaudelle tyypilliset kattoikkunat. Rakennuksen pääsisäänkäynti sijoittuu rakennuksen länsisivulle, mikä korostaa rakennuksen virastomaista ja sulkeutunutta luonnetta. Varsin huomaamaton sisäänkäyntiä korostaa tasakattoinen mustaksi maalattu metallikatos.

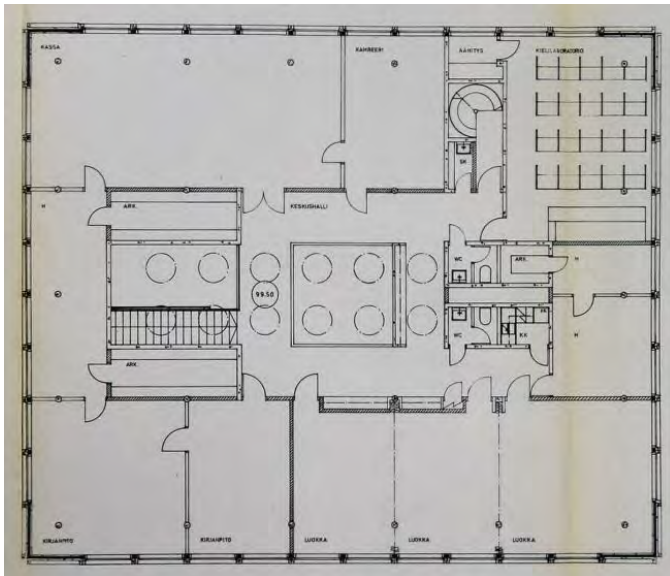

Virastotalo 1980-luvun alussa. (Etelä-Karjalan museo)

10.1.1.2 Pohjaratkaisut ja tilat

Rahatoimiston käyttöön tehdyn rakennuksen ensimmäinen kerroksen keskellä oli atriumtyyppinen kahden kerroksen korkuinen aulatila, joka valaistiin pyöreiden kattoikkunoiden kautta tulevalle luonnonvalolla. Asiakkaiden ja henkilökunnan välistä tilaa jakoi yhtenäinen, aulatilan symmetrisyyttä korostava tiski. Työ- ja kokoushuoneet sekä henkilökunnan kahvio sijoituivat rakennuksen reunoille. Myös pääporrashuoneeseen luonnonvaloa saatiin pyöreiden kattoikkunoiden kautta.

Toiseen kerrokseen keskushallin ympärille sijoittuvat luokahuoneet, kielilaboratorio, kirjapito huoneet, kassahuoneet, arkistot ja kamreerin huone. Kellarikerroksessa sijaitsivat autotallit, asiantuntijahuone, tekniset tilat ja arkistot. Ullakolle sijoittui ilmastointikonehuone.

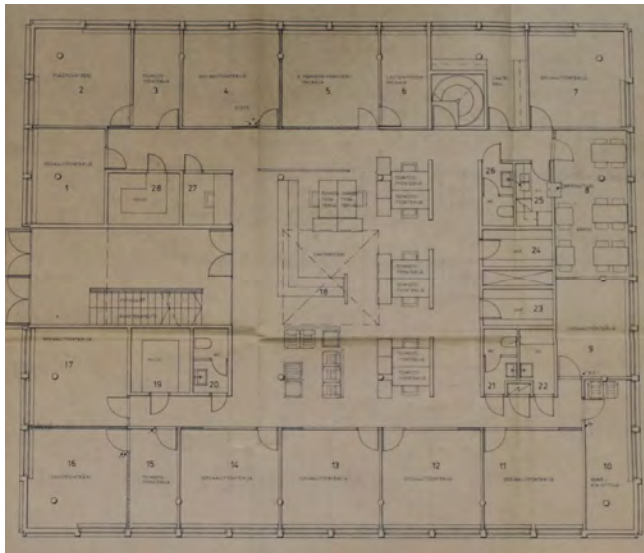

Kellarikerroksen pohjapiirros vuodelta 1966. (Rakennusvalvonta)

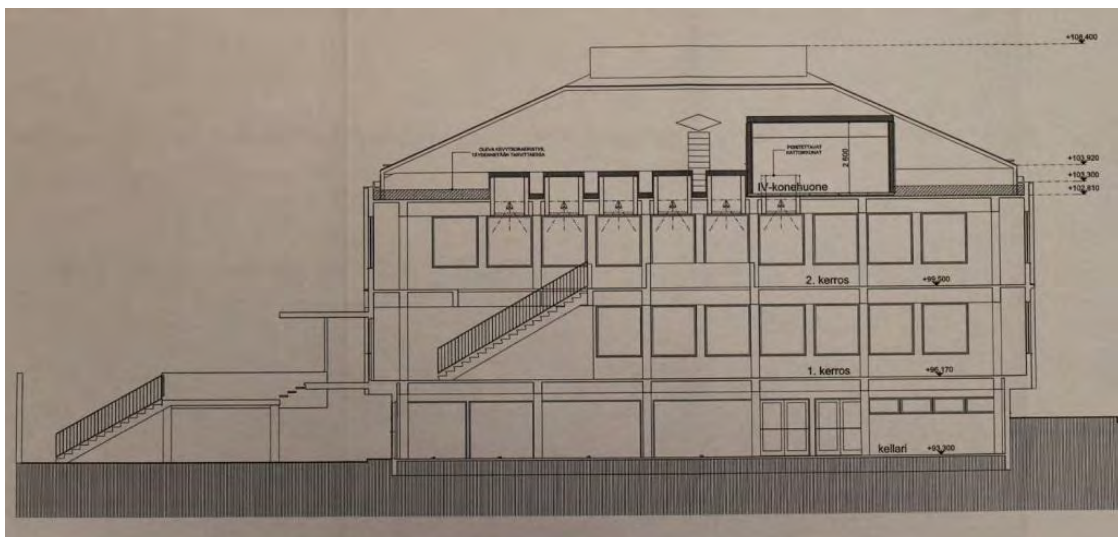
10.2 KESKEISET MUUTOSVAIHEET

Vuonna 1976 virastotalon ensimmäinen kerros muutettiin sosiaali- ja terveystaloksi. Muutoksen suunnittelusta vastasi Lappeenrannan kaupungin teknisen viraston rakennussuunnitteluosaston kaupunginarkkitehti Seppo Aho. Palvelutiski sai väistyä ja arkkitehtonisesti ennen selkeään aulatilaan sijoitettiin toimistotyöntekijöiden työpisteitä. Huoneiden väliseiniä purettiin. Samana vuonna tehtiin pihatason ja pysäköinnin järjestelyjä liittyen virastotalon länsipuolelle rakennettuun seurakuntakeskukseen. Vuonna 1997 rakennuksen ensimmäisen kerroksen tiloja muutettiin Lönnrotin lukion lisätiloiksi. Suunnitelmista vastasi Lappeenrannan kaupungin teknisen keskuksen talo-osaston kaupunginarkkitehti Seppo Aho. Samalla haettiin lupaa ilmanvaihtokonehuoneen rakentamiselle rakennuksen vesikatolle. Muutosten yhteydessä erityisesti toisessa kerroksessa tehtiin merkittäviä huonetilamuutoksia.

Merkittävin muutos rakennuksen julkisivussa on vuonna 2001 tehty kattomuodon muutos. Muutoksen suunnittelusta vastasi Arkkitehtistudio Vuorinen Oy. Tasakatto muutettiin aumakatoksi ja ullakolle rakennettiin ilmanvaihtokonehuone. Muutoksen yhteydessä aulatilaan valoa antaneet kattoikkunat korvattiin valaisimilla. Koulu- ja toimistotilat muutettiin vuonna 2012 neuvolan vastaanottotiloiksi. Arkkitehtuuri-toimisto Ovaskainen Oy vastasi hankkeen suunnitelmista. Ensimmäiseen kerrokseen muodostettiin vastaanottohuoneita ja henkilökunnan tiloja. Toiseen kerrokseen muodostettiin pääsääntöisesti vastaanottohuoneita.

Ensimmäinen kerros vuoden 1976 lupakuussa. (Rakennusvalvonta)

Leikkauspiirustus vuodelta 2001. (Rakennusvalvonta)

VIRASTOTALON RAKENNUSLUVAT:

Lupapäätös pvm	Tunnus	Toimenpide	Suunnittelija
18.7.1966	114/66	Uudisrakennus	Arkkitehtitoimisto Olli Kivinen
27.1.1969		Arkistihuoneen muutos naulakko-tilaksi ja osa keskushallista opetusvälinetilaksi 2.kerroksessa.	Reino Ahjopalo
1976		Paikoitusalueet /seurakuntakeskuksen rakentaminen	
16.11.1976	513/76	Huoneiston sisäisten seinien muutoksia 1.kerroksessa. Muutos sosiaali- ja terveystoimistoksi.	Lpr:n kaupungin rakennusvirasto / rakennussuunnitteluosasto / kaupunginarkkitehti Seppo Aho
18.6.1985	318/85	Huoneiston sisäisten seinien muutoksia 1.kerroksessa ja 2. kerroksessa. Lasitukset aukon ympärille.	Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala Oy
26.8.1986	86-438	Tontin aitaaminen. Olevaa betoniaitaa korotetaan muototeräsrakenteilla.	Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala Oy
12.12.1997	97-509	Rakennuksen 1. kerroksen muuttaminen koulujen lisätiloiksi, ilmanvaihtokonehuoneen rakentaminen rakennuksen vesikatolle	Lappeenrannan kaupunki, tekninen keskus, talo-osasto
15.10.2001	01-469	Kattomuodon muutos ja ilmanvaihtokonehuoneen rakentaminen	Arkkitehtistudio Vuorinen Oy
20.2.2012	11-919	Muutos toimistotiloista neuvolan vastaanottotiloiksi 1. ja 2. kerroksessa.	Arkkitehtuuritoimisto Ovas-kainen Oy
2014		Muuntamo väliaikaisesti pihalle	

10.3 NYKYTILA

10.3.1 Ulkohahmo ja julkisivut

Rakennus on pääosin säilynyt alkuperäisenä ulkohahmoltaan ja julkisivuiltaan. Merkittävin muutos rakennuksen ulkohahmossa on vuonna 2001 rakennettu grafiitinharmaaksi maalattu ja konesaumattu teräspeltinen aumakatto. Sisäänkäynnin yhteyteen on rakennettu luiska vuonna 1976. Rakennuksen julkisivu on kattoa lukuun ottamatta säilyttänyt alkuperäisen asunsa.

Julkisivut Koulukadun ja Kirkkokadun näkymissä.

Rakennuksen pääsisääntäminen Koulukadun puoleiselta piha-alueelta.

Sisäpihan puolella olevat betoniset rakenteet on rakennettu vuonna 1976 ja metalliaita vuonna 1986.

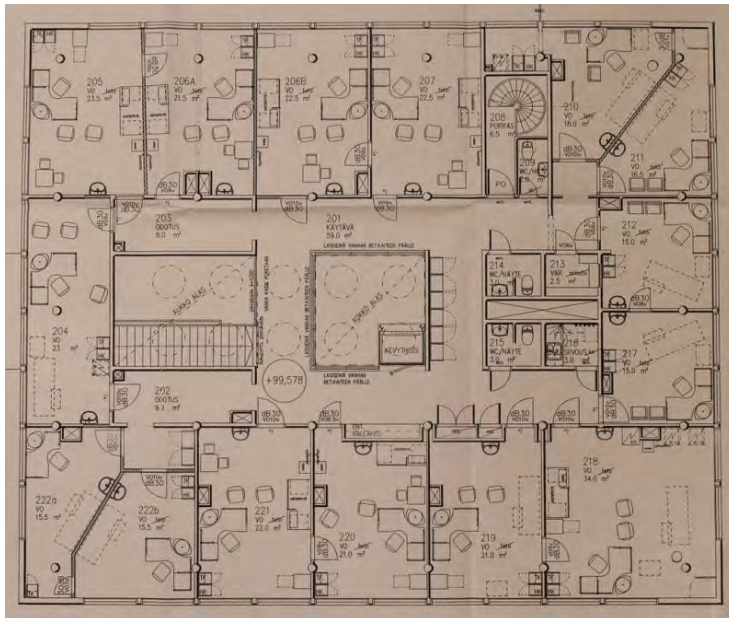
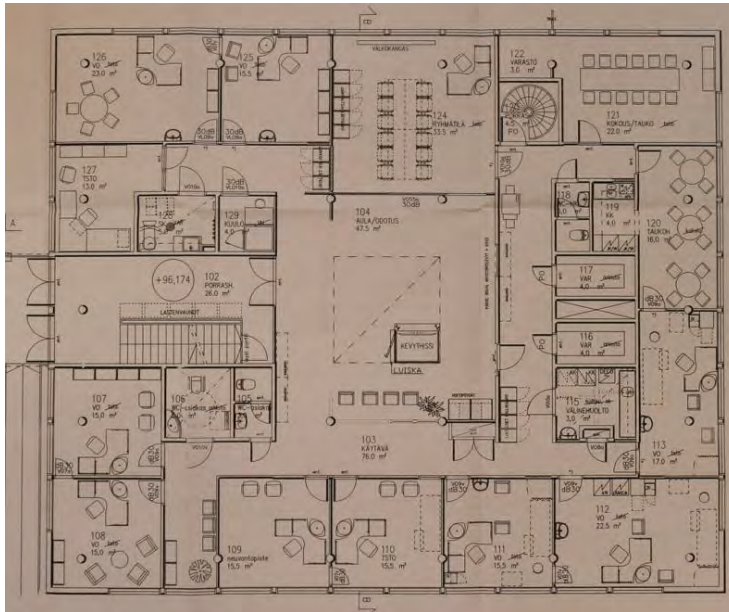
Julkisivussa on nähtävissä vaurioita.

10.3.2 Pohjaratkaisut

Rakennuksen pääsisäänkäynti sijoittuu rakennuksen länsiosaan, josta saavutaan porrashuoneeseen. Porrashuoneesta avautuu näkymä aula- ja odotustilaan. Porrashuoneen sivulla on yksivartinen porras toiseen kerrokseen. Ensimmäisen kerroksen aulatilaa ympärille sijoittuvat vastaanotto- ja toimistohuoneet. Henkilökunnan tilat, kokous- /taukuhuoneet ja varastotilat ovat kerroksen itäosassa. Ensimmäisen kerroksen pohjoisosassa on ryhmätila. Alkuperäisistä väliseinistä on käytännössä jäljellä vain porrashuoneiden, wc- ja varastotilojen väliseiniä. Kerroksessa on tehty väliseinien muutoksia vuosina 1976, 1985, 1997 ja 2012.

Porrashuoneesta nousee toiseen kerrokseen ja sen aulatalaan, joka on avoin ensimmäisen kerroksen aulatilaa kanssa. Toisessa kerroksessa on vastaanottohuoneita sekä wc- ja varastotiloja. Ensimmäisen kerroksen mukaisesti myös toisessa kerroksessa on hyvin vähän jäljellä alkuperäisiä seinärakenteita. Kerroksen itäosan wc- ja varastotilat sekä porrashuoneiden paikat ovat pysyneet samoina. Muutoin väliseinissä on tehty useita muutoksia.

Kellarikerroksessa on kerhohuone, autotallit, pukuhuone, varastotiloja sekä teknisiä tiloja. Pohjaratkaisu on kerhohuoneeseen rakennettua varastoa ja autotallin väliseinää lukuun ottamatta alkuperäisen mukainen. Ullakkokerroksessa on ilmanvaihtokonehuone, jonka muutokselle haettiin lupaa vuonna 2001.

Ensimmäisen ja toisen kerroksen pohjapiirroksat vuodelta 2012. (Rakennusvalvonta)

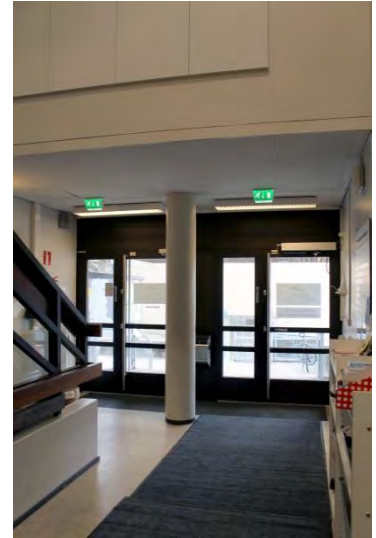
10.3.3 Keskeiset sisätilat

10.3.3.1 Pääporrashuone ja aulatilat

Rakennuksen pääporrashuone on tiloiltaan ja rakenteiltaan alkuperäinen lukuun ottamatta kattoikkunoiden poistamista. Porrashuoneen kautta on kulkuyhteys toiseen kerrokseen, jonka aulatilassa on neuvolan odotustila. Aulan keskellä on lasipintainen hissi, joka on rakennettu vuonna 2012. Muutoin värisävyltään vaaleassa aulatilassa on sininen muovimatto.

10.3.3.2 Vastaanottohuoneet, työhuoneet ja muut tilat

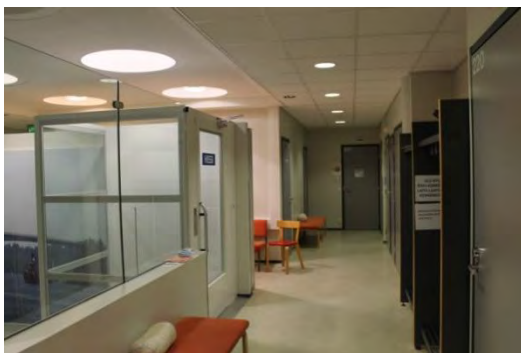
Vastaanotto- ja toimistohuoneet sijoittuvat ensimmäisen ja toisen kerroksen aulatilojen ympärille. Vastaanotto- ja toimistohuoneissa on nähtävissä alkuperäisiä pilareita. Kellarikerroksen Kirkkokadun puoleisessa osassa ovat Lotta-museon tilat. Museo on avattu vuonna 2009.

Pääporrashuone.

Ensimmäisen kerroksen aulatilaa.

Toisen kerroksen aula- ja käytävätilaa.

Ensimmäisen ja toisen kerroksen työhuoneita.

10.3.4 Rakennusosat, -materiaalit ja kiinteä sisustus

Rakennuksen suhteellisen nuoresta iästä huolimatta, rakennuksessa on tehty vuosien mittaan suuria muutoksia ja alkuperäisiä pintakäsittelyjä, materiaaleja, rakennusosia ja kiinteää sisustusta on jäljellä hyvin vähän.

Alkuperäisiä tai alkuperäisen tyyliä rakennusosia ovat pääporrashuoneen puujohteinen metallikaide, joka on saanut lisäksi turvalasin, sekä porrashuoneen väliovet. Portaat ovat mosaiikibetonia. Porrashuoneen väliovissa on rakennuksen tyylin mukaiset messinkiset kädensijat.

Pääporrashuoneen kaiteet ja messinkinen kädensija.

Kattoikkunat korvattiin valaisimilla kattomuodon muutoksen yhteydessä vuonna 2001.

11. SEURAKUNTAKESKUS

11.1 HISTORIA JA OMINAISPIIRTEET

Näkymä Koulukadulta itään pian rakennuksen valmistumisen jälkeen. (Kaupunginarkisto / Immo Teperi)

Lappeenrannan seurakunta rakennutti seurakuntakeskuksen vuonna 1978. Rakennus on Markku Komosen diplomityönään suunnittelema rakennus. Suunnittelusta vastasi arkkitehtuuritoimisto, joka nykyisin tunnetaan Arkkitehtuuritoimisto Heikkinen-Komonen –nimellä. Suunnittelija Markku Komonen on arkkitehti ja arkkitehtuurin professori.

Arkkitehtiylioppilas Komonen suunnitteli diplomityönään kortteliin uudisrakentamista ja Etelä-Saimaan lehtiartikkelissa vuonna 1974 kirjoitti, että *"Diplomityöni käsittelee Raatihuoneenkorttelin lähitukevaisuuden rakentamista ja perustuu näkemykseen, jonka mukaan kortteli ei nykyisessä muodossakaan ole lopullinen, sellaisenaan museoitava kokonaisuus, vaan eräitä yksittäisiä rakennuksia lukuun ottamatta jatkuvasti muuttuva kaupunkirakenteen solu."*

Työn tarkoituksena oli arkkitehtonisen synteessin löytäminen, mikä täyttäisi rakennushankkeille asetetut toiminnallis-tekniset vaatimukset ja kokoaisi ympäristönsä rikkaita, mutta hajanaisia arkkitehtonisia motiiveja tavalla, joka antaisi aiheen puhua korttelirakenteen orgaanista uusiutumisesta. Tavoitteena on toisin sanoen ollut korttelin perusrakenteen ja mittakaavan säilyttäminen ja uudisrakentamisen sopeuttaminen vanhoihin rakennuksiin. "

"... Kaupunkikuvan kannalta ratkaisun keskeisiä kohtia ovat uusien rakennusten liittyminen toisaalta katumiljööseen toisaalta pienimittakaavaiseen raatihuoneen puistikkoon ja pihaan. Korttelissa vallitsevat kerroksen korkuiset tasoerot Koulukadun ja korttelipihan ja edelleen pihan ja Raastuvankadun välillä, tekevät mahdolliseksi toimintojen tehokkaan eriyttämisen."

Komosen mukaan yhtenä suunnittelun lähtökohtana oli diplomityön lisäksi Erkki Juutiaisen laati- ma, suunnittelun alkaessa voimassa oleva asemakaava, jonka sisäasiainministeriö on vahvistanut 31.12.1971. Tämän lisäksi seurakuntakeskus pyrittiin suunnittelemaan ikään kuin vanhan pankkirakennuksen siipirakennuksena ja alisteisena vanhalle ja Koulukadun maamerkinä toimivalle vanhalle pankille.

Vanhan pankin siipiosien sisäänkäynnit saivat uuden tulkinnan seurakuntakeskuksen Koulukadun puolen sisäänkäynneissä ja pankkirakennuksen räystääslinja on ollut ohjaavana linjana seurakuntakeskuksen suunnittelussa.

Haasteita suunnittelulle asetti arvokkaan paikan lisäksi arkkitehtien halu sijoittaa autopaikoitus näkymättömiin. Tämä ratkaistiin sijoittamalla autopaikat rakennusten ja pihojen alle ja ajo paikoitusalueelle järjestettiin naapuritontin kautta Raastuvankadulta. Yhtenä suunnittelun lähtökohdaksi oli sijoittaa seurakunnan yleisötilat pois Koulukadun varrelta rauhallisemmalle sisäpihan puolelle. Myös sisäänkäynti yleisötiloihin haluttiin sisäpihan puolelle pienimittakaavaisempaan ja sympaattisempaan ympäristöön.

Rakennuslupa uudisrakennukselle jätettiin rakennusvalvontaan 18.11.1975 ja lupa myönnettiin 16.2.1976. Suunnittelijana toimi Arkkitehtuuritoimisto-70 / arkkitehti SAFA Markku Komonen. Lupakuvia täydennettiin ja haettiin lupaa muutoksille rakennusvaiheessa vuonna 1976. Lupa myönnettiin 4.10.1976. Muutosten suunnittelusta vastasi Arkkitehtuuritoimisto-70 / arkkitehti Markku Komonen.

Lappeenrannan seurakuntayhtymä aloitti virallisesti 1.1.1977. Rakennuksen harjannostajaiset olivat 19.11.1976 ja vihkiäiset 2.10.1977.

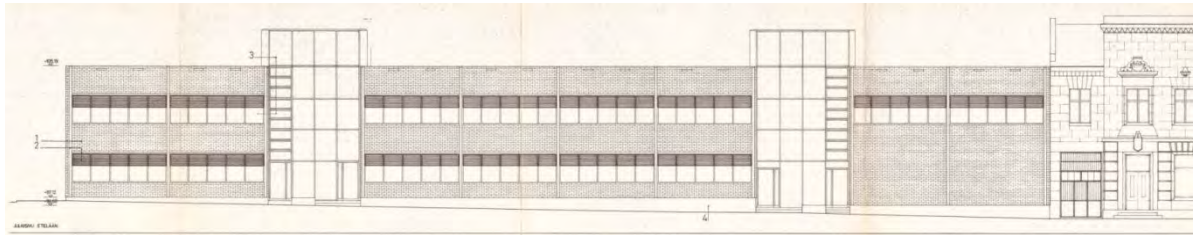
Seurakuntakeskus vuonna 1977. (Kaupunginarkisto)

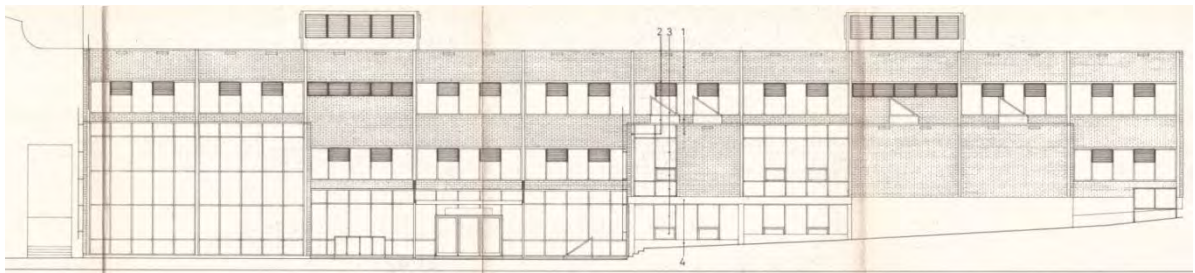
Seurakuntakeskus vuosien 1977-1988 välillä (Etelä-Karjalan museo)

11.1.1 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet

Koulukadun puoleiselta sivulta seurakuntakeskus on kahden kerroksen korkuinen. Julkisivua hallitsevat nauhaikkunat, joiden yläosissa on alumiiniset säleiköt auringon säteilyn vähentämiseksi. Säleiköt peittävät ikkunoiden yläosat. Joka toisessa ikkunamoduulissa on säleikön takana umpinainen tuuletusluukku, joka on maalattu siniseksi. Auringon lämmön vähentämisen lisäksi säleikoilla on pyritty arkkitehdin mukaan luomaan julkisivuun yksityiskohtia, jotka liittäisivät rakennuksen mittakaavaltaan viereisen vanhan pankkitalon harkotusdetaljeihin. Julkisivussa on kaksi sisäänvedettyä alumiinilistoin jaettua lasista sisäänkäyntiosaa, jotka nouseva muuta rakennusta ylemmäksi ja jotka rikkovat horisontaaliset nauhaikkunarivit. Idässä rakennus liittyy saumattomasti vanhaan pankkirakennukseen. Seurakuntakeskuksen räystäskorko on sama kuin vanhan pankkirakennuksen matalampien sivuosien korko. Julkisivun kalkkihiekkatiilen sävy on valittu vastaamaan viereisen vanhan pankkirakennuksen graniittijulkisivua. Julkisivun yläosissa on alumiiniset tuuletusventtiilit.

Julkisivupiirros vuodelta 1976 Koulukadun puolelle. (Rakennusvalvonta)

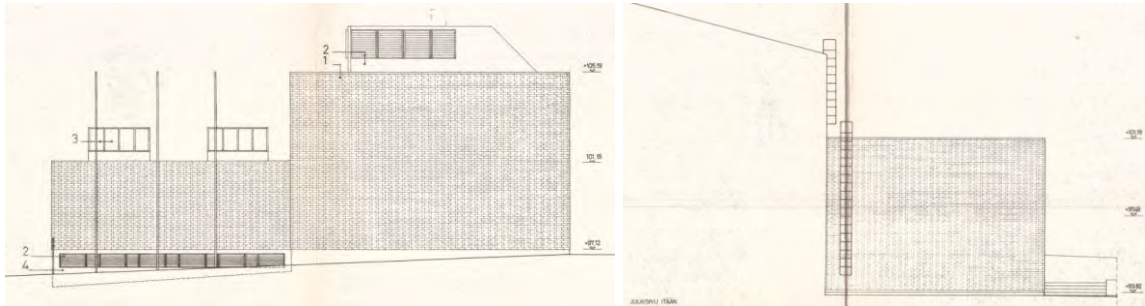
Julkisivupiirros vuodelta 1976 sisäpihan puolelle. (Rakennusvalvonta)

Seurakuntakeskuksen sisäpihan puoleinen julkisivu on Koulukadun puoleista julkisivua huomattavasti elävämpi. Sisäpihan puolella rakennus porrastuu useaan osaan ja julkisivussa on käytetty runsaasti suuria lasipintoja. Salin kohdalla ikkunat ulottuvat maahan asti. Pääsisäänkäynti sijoittuu sisäpihan puolelle ja kulku sinne tapahtuu rakennuksen seinustan mukulakivi-/laattapolkua pitkin. Tuulikaappi ja aula ovat muuta massaa matalammat. Ikkunoiden yläosissa on alumiiniset säleiköt ainoastaan tuuletusluukullisten ikkunoiden kohdalla.

Julkisivu Kauppakadun puolelle on umpinainen. Rakennuksen länsipäätyyn sijoittuu pieni risti, joka kertoo rakennuksen käyttötarkoituksesta seurakunnallisena rakennuksena. 1970-luvulla seurakunnalliset rakennukset olivat ilmeeltään pelkistettyjä eikä rakennuksen sakraalikäyttöä tuotu erityisen voimakkaasti esille.

Rakennukseen on tietoisesti tehty kaksi toisistaan poikkeavaa julkisivua. Koulukadun puoli on massiivinen monoliitti, jossa arkkitehtuuriaiheita ja massoitteita on pelkistetty. Sisäpihan puolella massoitteita on monipuolista.

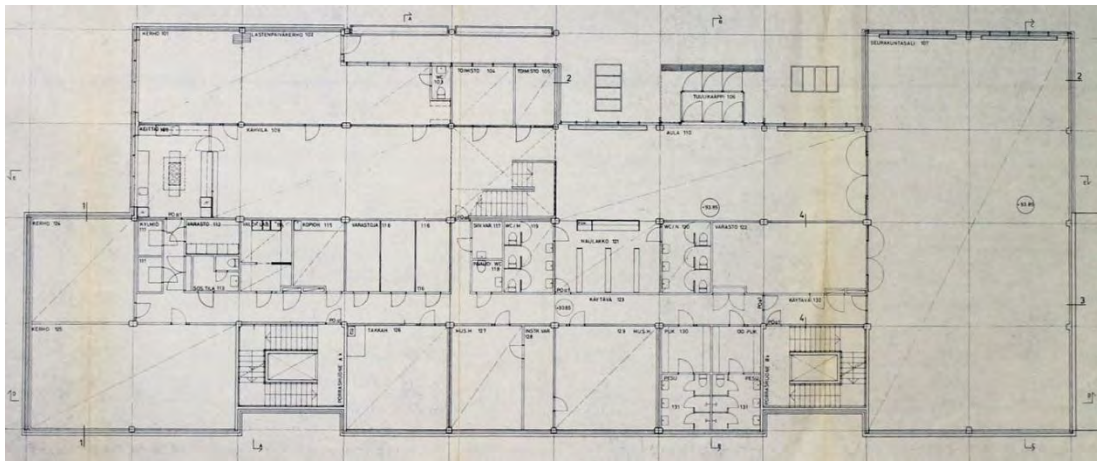
1970-luvulla muodissa oli betoni ja elementtirakentaminen. Tästä linjasta poiketen seurakuntakeskus tehtiin harmaasta tiilestä rakennuksen sovittamiseksi materiaaliltaan vanhan pankkirakennuksen siipiosaksi. Horisontaalisuus, vähäeleisyys, huolellinen yksityiskohtien suunnittelu, lämpölaselementti-ikkunat, tuuletusluukut ja alumiinin käyttö olivat ajalle tyypillisiä piirteitä. Tyyllillisesti rakennus edustaa 1970-luvun arkkitehtuuria.

Julkisivupiirrokset vuodelta 1976 länteen ja itään. (Rakennusvalvonta)

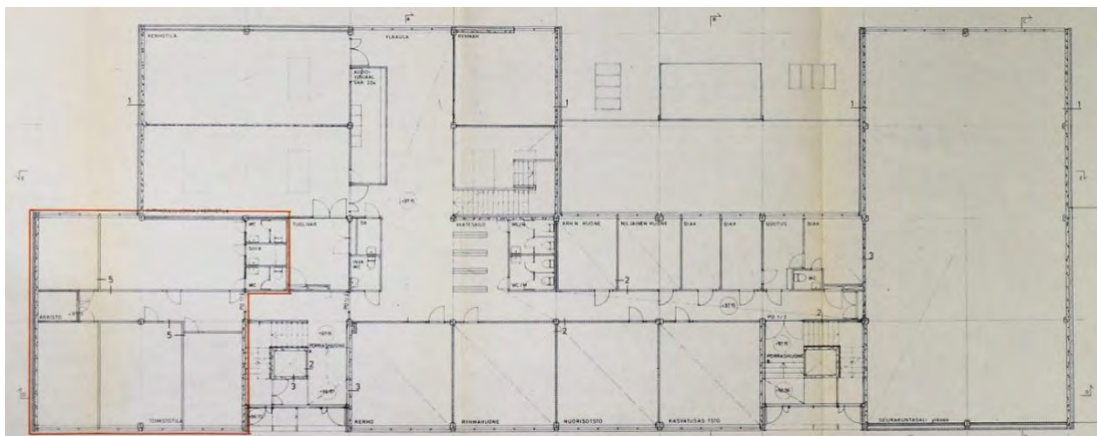
11.1.2 Pohjaratkaisut ja tilat

Rakennuksen pääsisäänkäynti aulatiloihin on sisäpihan puoleisella sivulla. Aulasta on kulkuyhteys kerroksen länsiosassa sijaitsevaan kahvilaan ja itäosaan sijoittuvaan kahden kerroksen korkeiseen seurakuntasaliin. Suurin osa ensimmäisen kerroksen varasto-, sosiaali- ja wc-tiloista sijoittuu kerroksen keskiosaan. Koulukadun puoleiseen reunaan sijoittuvat kerho- ja toimistohuoneet.

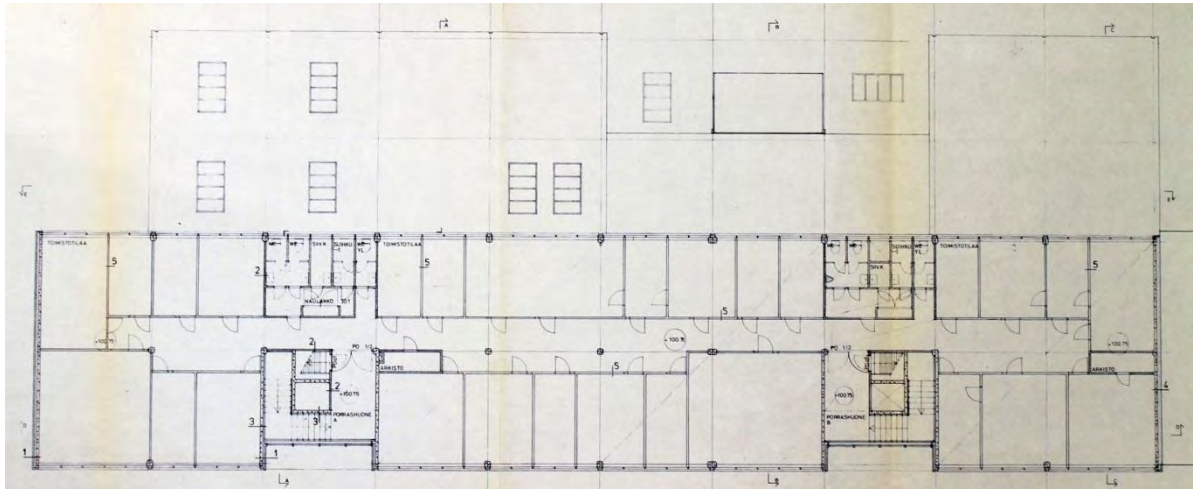
Seurakuntakeskuksen ensimmäinen kerros pohjapiirroksessa vuodelta 1976. (Rakennusvalvonta)

Toisessa kerroksessa on useita pieniä kerho-, kokous- ja toimistohuoneita. Alkuperäisissä lupapiirustuksissa kerroksen luoteiskulmaan sijoittui iso yhtenäinen toimistohuone, jonka muuttamiseksi pienemmiksi toimistohuoneiksi ja arkistotiloiksi haettiin lupaa jo rakentamisvaiheessa. Myös wc-tiloja muutettiin.

Seurakuntakeskuksen toinen kerros pohjapiirroksessa vuodelta 1976. Punaisella rajattuna näkyy jo rakentamisvaiheessa muutettu alue. (Rakennusvalvonta)

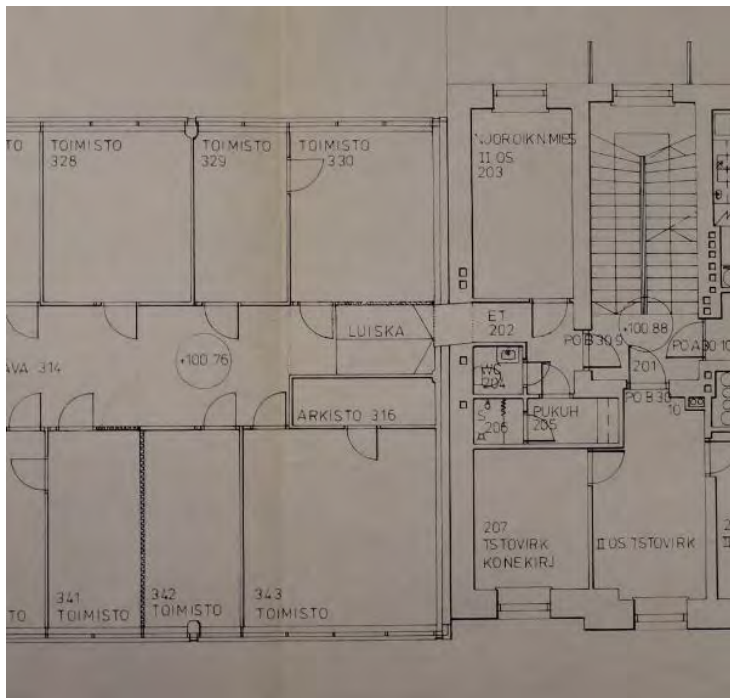
Kolmanteen kerrokseen sijoittuu alkuperäisissä lupapiirustuksissa kolme isoa toimistotilaa. Huoneiden muuttamiseen pienemmiksi toimistotiloiksi haettiin lupaa jo rakentamisen aikana. Naulakko- ja wc-tilat sijoittuvat porrashuoneiden yhteyteen jakaen toimistotilat kolmeen eri osaan.

Rakennuksen kolmas kerros pohjapiirroksessa vuodelta 1976. (Rakennusvalvonta)

11.2 KESKEISET MUUTOSVAIHEET

Seurakuntakeskuksen ja vanhan pankkitalon välille puhkaistiin kulkuyhteys toisessa kerroksessa vuonna 1982. Samassa yhteydessä seurakuntakeskuksen itäpäädyssä tehtiin joitain pienehköjä väliseinämuutoksia toimistotiloihin ja rakennusten välille rakennettiin luiska. Suunnitelmista vastasi Lappeenrannan Teknisen viraston rakennussuunnitteluosaston kaupunginarkkitehti Seppo Aho. Myöhemmin tämä yhteys on suljettu.

Seurakuntatalo ja pankkitalo yhdistettiin toisessa kerroksessa ja entisen pankkitalon tiloja otettiin virastokäyttöön. Lupakuva 7.12.1982. (Rakennusvalvonta)

SEURAKUNTAKESKUKSEN RAKENNUSLUVAT:

Lupapäätös pvm	Tunnus	Toimenpide	Suunnittelija
16.2.1976	532/75	Seurakuntakeskusrakennuksen ja siihen liittyvän paikoituskannen rakentaminen	Arkkitehtuuritoimisto-70 / arkkitehti Komonen
4.10.1976	507/7	Toimistoväliseinien toteuttaminen rakenteilla olevassa seurakuntakeskusrakennuksessa. 2. ja 3. kerros.	Arkkitehtuuritoimisto-70 / arkkitehti Markku Komonen
7.12.1982	648/82	Rakennusten yhdistäminen 2.kerroksen osalta sisäisen kulkuyhteyden saamiseksi. 2.kerroksen huonetilojen muutokset.	Tekninen virasto / rakennussuunnitteluosasto / kaupunginarkkitehti Seppo Aho
10.1.1984	667/83	Porttien ja aitojen rakentaminen	Arkkitehtuuritoimisto Heikkinen-Komonen

Seurakuntakeskuksen tiloissa on toiminut muun muassa Nunnauuni, Radio Iskelmä, Suomen 4H-liitto, Lappeenrannan kaupunkikeskusta – LAKES ry, Lappeenrannan oikeusaputoimiston yleinen edunvalvonta, Lappeenrannan seurakunnan nuorisotoimisto, Diakoniatoimisto, lähetyssmyymälä Lähetyssoppi, nuorisotyön tilat ja seurakuntatoimisto.

11.3 NYKYTILA

11.3.1 Ulkohahmo ja julkisivut

Arkkitehtuuriltaan, massoitteeltaan ja yksityiskohdiltaan rakennus on säilyttänyt täysin alkuperäisen asunsa. Rakennuksen ulkohahmo ja julkisivu ovat säilyneet muuttumattomina. Julkisivussa on kuitenkin nähtävissä paikoin kulumista, ylläpidosta aiheutuneita vaurioita ja harmaan kalkkihiekkakiven, alumiinin ja lasitusten huonokuntoisuutta.

Julkisivuotteita Raatihuoneen suuntaan

Julkisivua Raatihuoneen suuntaan.

Rakennus kuvattuna Kauppakadulta.

Rakennuksen liittyminen Kansallis-Osake-Pankin taloon

Rakennus kuvattuna Koulukadulta.

Alumiiniset ikkunoiden puitteet ja yksityiskohdat. Kolmionmuotoinen valokuilun kate toistuu teimana piha-alueella ja rakennuksen katolla.

Luiska sinisine metallikaiteineen on alkuperäinen. Osa sisäpihan sinisistä metallikaiteista on vuodelta 1984.

Kalkkiehiekkatiilen vaurioita ja ikkunadetaljeja.

11.3.2 Pohjaratkaisut

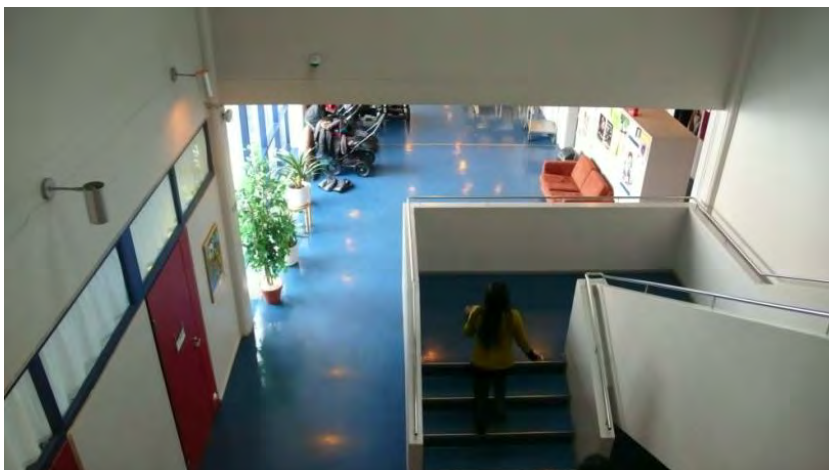
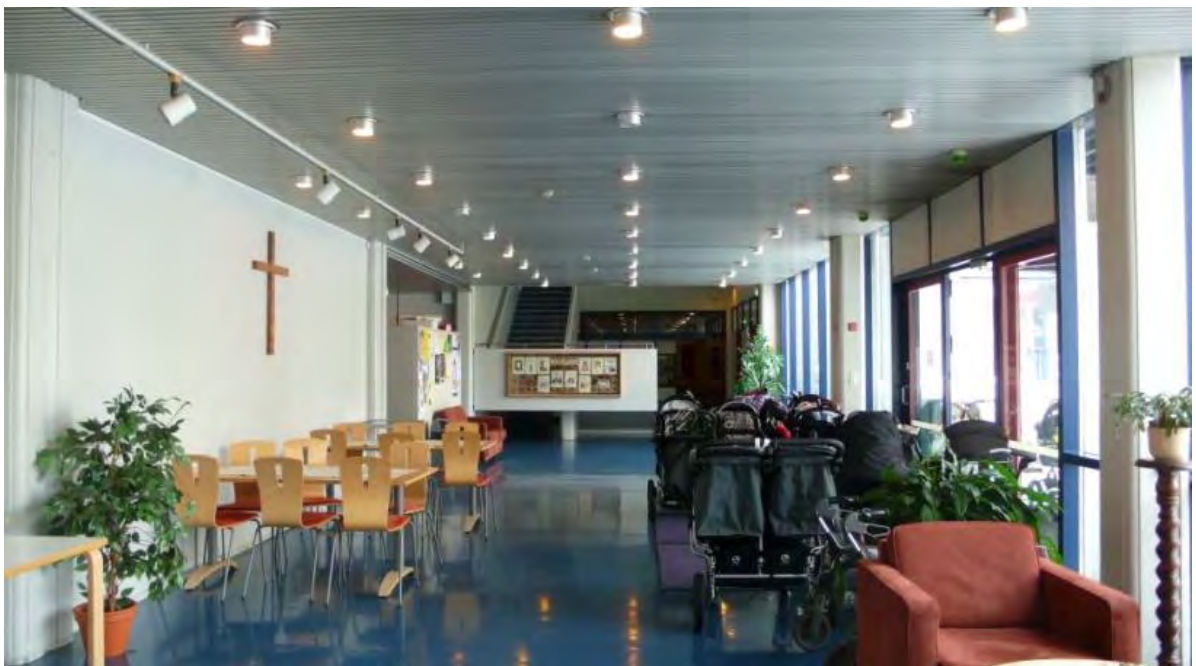
Seurakuntakeskus on säilynyt pääpiirteissään alkuperäisenä sisätiloiltaan. Rakennukseen ei ole haettu kuin yksi rakennuslupa rakennuksen valmistumisen jälkeen. Tämä muutos tehtiin vuonna 1982, jolloin seurakuntakeskuksen ja vanhan pankkitalon välille puhkaistiin kulkuyhteys. Myöhemmin tämä kulkuyhteys on suljettu.

11.3.3 Keskeiset sisätilat

11.3.3.1 Aula ja avoportaikko

Aulatila sijoittuu pääsisäänkäynnin yhteyteen ja tilasta avautuu suurien lasipintojen läpi näkymä sisäpihalle ja raatihuoneelle. Aulan materiaalit ovat alkuperäiset. Lattioissa on siniset muovimatot. Rakennuksen väliovet ovat ikilevypintaisia ja väriykseltään kirkkaita. Aulatilasta toiseen kerrokseen johtaa avoportaikko. Seinäpinnat ovat valkoiseksi maalatut ja katto alumiinisäleikköä.

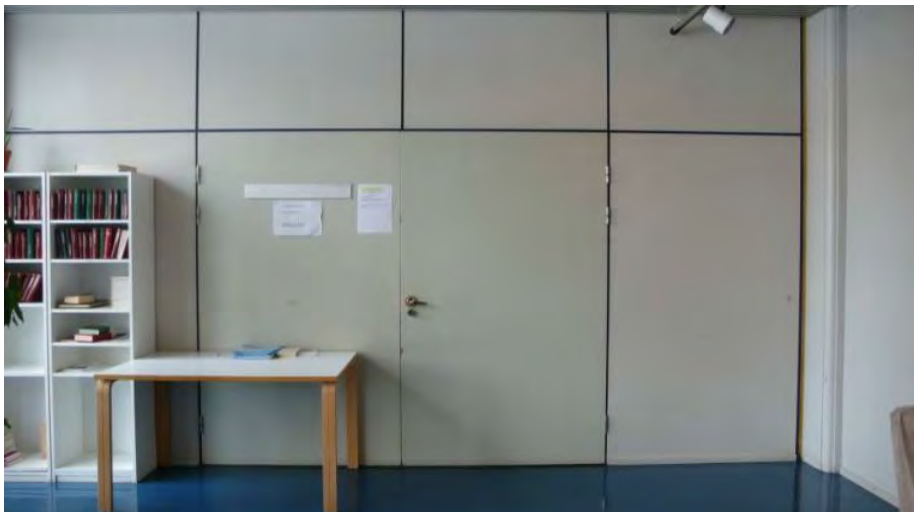
Avoportaikon yläpuolella olevat kattoikkunat ovat vuotaneet ja sisätiloissa on nähtävissä kosteusvaurioita.

Näkymiä pääaulasta.

11.3.3.2 Seurakuntasali

Seurakuntasali on suunniteltu sekä palloilukäyttöön että sakraaliliksi. Seurakuntasali muistuttaa aikakaudelle tyypillisesti ulkoasultaan enemmän liikuntasalia kuin sakraalitilaa. Salissa on puurimoitettu katto, jossa on upotetut valaisimet. Sisäpihan puoleinen seinä on kokonaan lasia ja tukirakenteet metallia. Ikkunat on salin puolelta suojattu puuritulöin. Itäpuoleista seinustaa koristaa puurimoitus ristikuviolla. Seinäpinnat on maalattu valkoisiksi.

Seurakuntasali

11.3.3.3 Kahvila kerhotiloineen

Tilat ovat säilyneet alkuperäisinä. Kahvilan keittiössä on alkuperäiset koboltinsiniset laatat. Kahviotila on satunnaisesti käytössä. Kerhotila sijoittuu kahvilan pohjoispuolelle sisäpihan puoleiselle sivulle. Kerhotilassa on alkuperäinen puurakenteinen siirtoseinä

11.3.3.4 Kerho- ja toimistohuoneet

Kokoushuone ja rakennuksen tyylin mukainen sisustus.

11.3.4 Rakennusosat, -materiaalit ja kiinteä sisustus

Seurakuntakeskuksessa on säilynyt hyvin paljon alkuperäisiä materiaaleja, rakennusosia, valaisimia ja muuta kiinteää sisustusta.

Auloissa, porraskäytävissä ja kerho- ja kokoontumistiloissa sekä osin käytävissä ja toimistotiloissa alas lasketut katot on tehty alumiinisäleistä. Seurakuntasalin katto on verhottu puurimoilla.

Väriytykset ovat säilyneet hyvin alkuperäisinä. Aulatilassa ja kokoustiloissa on sininen lattiamatto, vihreät ovet ja siniset ikkunakarmit. Toisessa kerroksessa on kirkkaan punaisia ja kirkkaan oransseja ovia. Ovet ja kiinteät kalusteet ovat iki-levypintaisia. Valaisimet ovat kiinteitä spotteja tai linjakkaita loisteputkivalaisimia. Porrashuoneissa on alkuperäiset kohdevalaisimet.

Vasemmallä toisen kerroksen yläaulan alas laskettu alumiinisäleikkökatto. Oikealla seurakuntasalin puurimakatto.

Ikkunoiden yläpuolelle asennetut alumiinisäleiköt peittävät taakseen tuuletusikkunat, jotka ovat sisäpuolelta puiset ja siniseksi maalatut. Oikean puoleisessa kuvassa iki-levypintaiset väliovat ja –seinät.

Toimistotiloja.

Koulukadun puoleinen porraskäytävä.

Koulukadun puoleisten porraskäytävien ulkoseinät on tehty teräksestä ja lämpölaselementeistä. Kaiteet ovat ruostumatonta terästä. Valaisimet ovat alkuperäiset. Lämpölaselementtien lämmöneristyskyky on huono ja portaat ovat talvella kylmät. Useissa paikoissa on tapahtunut vesivahinkoja ja myös teräsrakenteet ovat paikoin vaurioituneet.

12. JOHTOPÄÄTÖKSET

Raatihuoneen korttelilla on keskeinen merkitys Lappeenrannan historiassa. Raatihuoneen rakentaminen vuonna 1829 Linnoituksen ulkopuolelle silloiseen esikaupunkiin oli alku Lappeenrannan nykyisen keskustan muotoutumiselle. Korttelin historia liittyy myös koko valtakunnan historiaan sekä suuriruhtinaskunnan että itsenäisyyden aikana. 1800-luvun lopulla Venäjän keisarit aloittivat vierailunsa Lappeenrannan leirin sotaharjoituksiin ja korttelia alettiin kutsua ns. Keisarin kortteliksi. Itsenäisyyden aikana vuonna 1920 perustetun Valtion Rikkihappo- ja Superfosfaattitehtaiden (sittemmin Kemira) pääkonttori sijoittui sittemmin samaan kortteliin.

Kansallis-Osake-Pankin konttori on kaupungin ja seudun liiketalouden kehittymisen historian kannalta merkittävä rakennus. Modernia arkkitehtuuria edustavat virastotalo ja seurakuntatalo täydentävät historiallisesti kerroksellista korttelia. Etenkin seurakuntakeskuksen suunnitteluratkaisut ja aikansa tasokas arkkitehtuuri tekevät siitä tärkeän osan kokonaisuudessa.

Seurakuntakeskuksen käyttö on korttelissa ainoana rakennuksena säilynyt alkuperäisenä. Raatihuone on edelleen kaupungin käytössä, nykyisin edustustilana ja siihen myöhemmin liitetystä rakennusosasta toimii päiväkotia. Entinen Rikkihappotehtaan pääkonttori on muutettu asuinkerrostaloksi. Kansallis-Osake-Pankin alun perin pankki- ja asuinrakennus on nykyisin toimistokäytössä. Virastotalossa toimii nykyisin neuvola sekä Lotta-museo. Historiallisesti pääosin hallinnon ja liike-elämän toimintojen kortteli on osittain muuttunut asuinkortteliksi.

Ennen Lappeenrannan nykyisen kaupungintalon valmistumista (1983) Raatihuoneen kortteli oli kaupungin hallinnon keskus.

12.1 RAATIHUONE

Näkymä Seurakuntatalon edustalta.

12.1.1 Rakennushistoriallinen arvo

Lappeenrannan empiretyylinen raatihuone on maan vanhin puinen raatihuone. Alun perin vuonna 1829 rakennettu raatihuone on saanut nykyisen asunsa vuonna 1845. Rakennuksen korjaus- ja muutostyöt on toteutettu asiantuntevasti ja rakennushistoriallisia arvoja kunnioittaen myös sisätiloissa. Raatihuone on keskeinen rakennus valtakunnallisesti arvokkaassa rakennetussa kulttuu-

riympäristössä ja sen rakennushistoriallinen arvo sekä ulko- että sisäarkkitehtuuriltaan on valtakunnallisesti merkittävä. Raatihuoneeseen liitetyn rakennuksen, nykyisen päiväkodin sisätilojen ja sisustuksen osalta rakennushistorialliset arvot ovat varsinaista raatihuonerakennusta vähäisemmät. Tässä rakennuksen osassa myös julkisivun ja ikkunoiden suhde sekä sisäpihan maapinnan taso on osittain muuttunut.

12.1.2 Historiallinen arvo

Raatihuone sijaitsee Lappeenrannan vanhimmalla, 1700-luvun lopulta lähtien muodostuneen ruutuasemakaavan alueella, ns. Suurella esikaupungissa Kauppakadun varrella. Kadun varrelle keskittyivät Lappeenrannan tärkeimmät julkiset rakennukset. Raatihuoneen historiallista kerroksellisuutta lisäävät 1800-luvun lopulla yleistyneet Venäjän keisarien vierailut Lappeenrantaan, joita varten raatihuonettakin korotettiin ja laajennettiin. Rakennuksen historiallinen arvo liittyy sen ikään maan vanhimpänä puisena raatihuoneena, sijaintiin kaupungin historiallisessa korttelissa sekä kaupungin ja suuriruhtinaskunnan hallinnon historiaan.

12.1.3 Kaupunkikuvallinen arvo

Raatihuoneen kaupunkikuvalliset arvot perustuvat sen sijaintiin avoimen Raatihuoneen puiston hallitsevana rakennuksena ja Raastuvankadun katunäkymään osana vanhinta Lappeenrannan keskustaa. Rakennus rikastuttaa kaupunkikuvallisesti myös korttelin sisäpihalta avautuvia näkymiä. Raatihuoneella on erittäin merkittävä kaupunkikuvallinen, historiasta kertova ja paikan identiteettiä luova merkitys.

12.2 KANSALLIS-OSAKE-PANKKI

Vasemalla alkuperäinen julkisivupiirustus, oikealla julkisivu vuonna 2016.

12.2.1 Rakennushistoriallinen arvo

Entisen pankkirakennuksen harmaata graniittia olevat julkisivut liittyvät rakennuksen ajalle tyyppilliseen, jugendvaikutteiseen pankkiarkkitehtuuriin. Rakennus edustaa arvokkaalla tavalla aikakautensa pankkirakentamisen arkkitehtuuria. Rakennuksen suunnittelija Heikki Kaartinen oli koulutukseltaan rakennusmestari. Rakennuksen arkkitehtoninen laatu yksityiskohtineen on kuitenkin korkeatasoinen ja hyvin verrannollinen aikakauden muuhun arkkitehtisuunnitteluun.

Pääjulkisivu yksityiskohtineen on säilynyt alkuperäisenä ja graniitti materiaalina on kestänyt hyvin aikaa. Sisäpihan puoleisen rapatun julkisivun ovi- ja ikkuna-aukotuksia ja yksityiskohtia on jonkin verran muutettu, mutta kokonaisuus on kuitenkin säilyttänyt alkuperäisen luonteensa. Porttikäytävään on rakennettu moderni tuulikaappi, joka on selkeästi uusi elementti, mutta eleettömänä se ei mainittavasti heikennä rakennuksen kulttuurihistoriallista arvoa.

Rakennuksen sisätilat ja huonejako on rakennuksen käyttötarkoituksen vaihdelleessa muuttunut. Muutosten myötä myös osa väliovista ja sisustuksesta on uusittu. Pankkisalin katto ja keskipilari ovat säilyneet, vaikka alkuperäinen sali on jaettu pienemmiksi tiloiksi. Porrashuoneiden portaikon ja välitasanteiden lattiamateriaalit sekä kaiteet ovat alkuperäiset. Pankkitalon merkittävin rakennushistoriallinen arvo on hyvin säilynyt aikakauden pankkirakentamista edustava katujulkisivu.

Porrashuoneiden tilat ja materiaalit alkuperäisiltä osiltaan omaavat myös rakennushistoriallista arvoa. Pankkisalın alkuperäinen tila olisi mahdollista palauttaa purkamalla kevyet väliseinät.

12.2.2 Historiallinen arvo

1860-luvulla Suomi sai oman rahayksikön ja talouselämän kehittyessä syntyi tarve yrityksiä ja liike-elämää rahoittavasta pankista. Ensimmäiset osakeyhtiö- ja pankkilait säädettiin vuosina 1864 ja 1866. Kansallis-Osake-Pankki perustettiin vuonna 1889 vastaamaan kehittyvän talouselämän tarpeita. 1910-luvulla konttoriverkostot laajenivat, ja uusien pankkien perustaminen kiihtyi. Vuonna 1912 Lappeenrantaan valmistunut Kansallis-Osake-Pankin konttori on edustava esimerkki tuon aikakauden pankkirakentamisesta.

12.2.3 Kaupunkikuvallinen arvo

Entisen pankkirakennuksen merkittävin kaupunkikuvallinen arvo on sen pääjulkisivu Koulukadun katukuvassa. Seurakuntakeskuksella on hienovaraisesti ja pankkirakennuksen arkkitehtuuria arvostaen täydennetty kaupunkikuvaa. Pankkirakennuksen umpinainen itäjulkisivu mahdollistaa korttelin täydennysrakentamisen myös rakennuksen itäpuolelle.

Sisäpihan puolella rakennus on mittakaavaltaan ja materiaaleiltaan luonteva ja mielenkiintoinen osa korttelikokonaisuutta. Myöhemmin rakennettu seurakuntakeskus on liitetty taitavasti pankkirakennukseen myös sisäpihan puolella. Materiaaleiltaan ja mittakaavaltaan pankkirakennus luo yhtenäistä sisäpihan kaupunkikuvaa myös Rikkihappotehtaan entisen konttorin kanssa. Pienialainen sisäpiha rajautuu korttelin keskellä olevaan istutettuun alueeseen ja rakennus on tärkeä osa korttelikokonaisuutta.

Vasemmalla näkymä Koulukadulta ja oikean puoleisessa kuvassa sisäpihalta.

12.3 ENTINEN RIKKIHAPPOTEHTAAN PÄÄKONTTORI

Raastuvankadun ja Kirkkokadun kulma.

12.3.1 Rakennushistoriallinen arvo

Rakennus edustaa tyyliltään 1920-luvulla yleistynyttä ns. pohjoismaista klassismia. Rakennuksen massoittelu ja ulkoarkkitehtuuri ovat säilyneet pääosin alkuperäisenä. Pääjulkisivuissa on alkupe-
räiseen nähden vähäisiä ovi- ja ikkuna-aukotuksien muutoksia. Pääsisäänkäynti katoksineen ja
ikkunat on uusittu, mutta ikkunoiden puitejako on alkuperäisen mukainen. Rakennuksen sisäti-
loissa on tehty käyttötarkoitusten muuttuessa useita muutoksia ja niiden myötä sisätilojen säily-
neisyys ja rakennushistoriallinen arvo on vähäinen.

Arkkitehti Lars Sonck suunnitteli yhtiön pääkonttorin ja se valmistui vuonna 1931. Sonckin laa-
jasta tuotannosta tunnetuimpia ovat hänen monumentaalisuunnitelmansa Kallion kirkko ja Mikael
Agricolan kirkko, Hypoteekkiyhdistyksen rakennus Eteläesplanadin varrella, Eiran sairaala, Pörssi-
talo Fabianinkadulla ja Helsingin puhelinyhdistyksen toimitalo Korkeavuorenkadulla. Lisäksi hän
suunnitteli lukuisan määrän hirsihuiloita, yksityistaloja ja asuinkerrostaloja. Rikihappotehtaan
pääkonttori edustaa Sonckin uran kansallisromanttista kautta seurannutta vaihetta.

Rikihappotehtaan entisen pääkonttorin rakennushistoriallinen arvo perustuu varsin hyvin säily-
neen ulkoarkkitehtuurin rakennushistoriallisiin arvoihin. Rakennus on osa tunnetun arkkitehdin
tuotantoa, mikä osaltaan lisää sen rakennushistoriallista arvoa.

12.3.2 Historiallinen arvo

Valtion Rikihappo- ja Superfosfaattitehtaat (sittemmin Kemira), perustettiin vuonna 1920. It-
senäistyneen maan maatalous - ja teollisuuspolitiikkaa hahmoteltaessa todettiin oma rikkihappo-
teollisuus muun teollisuuden kehittymiselle välttämättömäksi; mm. valtion Vihtavuoreen perus-
tama ruutitehdas tarvitsi rikkihappoa. Halvan rikkihapon saaminen lannoiteteollisuudelle oli tar-
peen, kun pyrittiin parantamaan maan viljaomavaraisuutta. Superfosfaatin valmistukseen tarvit-
tava raaka-ainefosfaatti jouduttiin tuomaan ulkomailta. Rikihappotehdas alkoi toimintansa Lappeen-
rannassa ja superfosfaattitehdas Kotkassa. Vuoden 1933 alusta tehtaat muutettiin osakeyhtiöksi,
joka toimi vuoteen 1968 asti maatalousministeriön, ja sen jälkeen kauppa- ja teollisuusministeri-
ön alaisena.

Rakennuksella on merkittävää historiallista arvoa sen kertoessa maan teollisuuden kehitymisestä.

12.3.3 Kaupunkikuvallinen arvo

Entinen rikkihappotehtaan konttori on arvokas osa kaupunkikuvassa. Huolimatta Raastuvankadun varren rakennusten mittakaavallisesta vaihtelusta, yhdistyvät rakennukset julkisivujäsentelyn periaatteiden, kattomuotojen ja murretun vaalean värimaailman perusteella mielenkiintoiseksi ja hallituksi kaupunkikuvalliseksi kokonaisuudeksi.

Raastuvankadun ja Kirkkokadun kulmauksessa rakennuksella on kaupunkikuvaa jänteyttävä ja korttelikokonaisuutta vahvistava merkitys. Kaupunkikuvallista merkitystä korostaa rakentamaton Lotta-puisto, joka antaa tilaa ja arvoa rakennuksen näkyvyydelle. Alkuperäinen kadunkorotus graniittirakenteineen on arvokas lisä myös kaupunkikuvassa.

Sisäpihan puolelta avautuu mielenkiintoisia kaupunkikuvallisia näkymiä, joissa korostuu eri aikakausien rakennusten muodostama kokonaisuus.

Näkymä Raastuvankadulta ja sisäpihalta.

12.4 VIRASTOTALO

12.4.1 Rakennushistoriallinen arvo

Virastorakennus edustaa 1960-luvulla yleistynyttä betonielementtitekniikan kehittymiseen perustuvaa suunnittelua ja mitoitus. Arkkitehtuuri oli vähäeleistä, järkipäristä sekä materiaaleja ja rakenteita korostavaa. Tyylin ihanteista poiketen virastorakennuksen julkisivujen betonielementit on maalattu. Pääsisäänkäynnin ulko-ovet ja ikkunat on uusittu ja rakennuksen tasakatto on muutettu tyyliin sopimattomaksi aumakatoksi. Muutokset heikentävät kohteen alkuperäisyyteen liittyviä rakennushistoriallisia arvoja.

Sisätiloja on muutettu käyttötarkoitusten muuttuessa. Sisätilojen keskeinen arkkitehtoninen idea

atriumpihatyyppisestä keskusaulasta on heikentynyt kattoikkunoiden poistumisen, sisäseinämuutosten ja kiinteän kalustuksen vaihtumisen myötä. Yksittäisiä alkuperäisiä hienoja detaljeja ovat tuulikaapin väliovet vetimineen sekä portaikon kaide.

Rakennuksen suunnittelija n arkkitehti Olli Kivisen uran tärkein ja tunne tuin osa-alue on yhdyskuntasuunnittelu. Hänen Suomeen laatimistaan aluesuunnitelmista mainittakoon esimerkiksi Joensuun yleiskaava (1949-1951), yhdessä Otto-livari Meurmanin kanssa laadittu Lappeenrannan ja Lauritsalan yleiskaava (1949-1956), Helsingin Pihlajamäki (1959-1960) sekä Haminan keskustasuunnitelma (1962).

Virastorakennuksen rakennushistoriallinen arvo on tehtyjen muutosten myötä vähentynyt. Rakennuksen edustavuus verrattuna saman aikakauden muuhun rakennuskantaan ei kohoa erityisen merkittäväksi.

12.4.2 Historiallinen arvo

Rakennuksen historiallinen arvo liittyy 1960-luvun yhteiskunnan kehittymiseen ja kaupungistumisen tuomaan muutokseen. Viranomaistoiminta lisääntyi ja toimintaa varten tarvittiin lisää ja nykyaikaisia tiloja. Virastotalo toimi alun perin kaupungin rahatoimistona. Samassa korttelissa rahatoimisto oli sijainnut aikaisemmin mm. Raatihuoneeseen vuonna 1898 liitettyssä rakennuksessa. Uudisrakennuksen sijoittaminen tähän kortteliin oli luontevaa, koska kaupungin keskeinen hallinto toimi tuolloin Raatihuoneella. Rakennuksen historiallinen arvo liittyy sen alkuperäiseen käyttöön ja sijaintiin kaupungin keskeisessä hallinnollisessa korttelissa.

12.4.3 Kaupunkikuvallinen arvo

Rakennus poikkeaa massoitteeltaan, materiaaliltaan ja väriykseltään korttelin muusta rakennuskannasta ja muodostaa kaupunkikuvassa itsenäisen elementin korttelin kulmaan. 1960-luvulla kaupunkisuunnittelun yleisenä ihanteena oli uudistuminen ja rakennusten sopeuttaminen olemassa olevaan rakennuskantaan ei useinkaan ollut ensisijaisena tavoitteena. Virastotalon rakennuksen kerrokset ja korkeus näyttäisivät kuitenkin jossain määrin sovitettuna pankkitalon ja entisen Ruutitehtaan pääkonttorin julkisivuihin, vaikka rakennukset eivät kiinteästi liitykään toisiinsa.

Kattomuutoksella on myöhemmin mahdollisesti pyritty pehmentämään rakennuksen muusta kaupunkikuvasta poikkeavaa tyyliä. Toteutus on kuitenkin voimakkaasti ristiriidassa itse rakennuksen alkuperäisen tyylin kanssa ja osaltaan vähentää myös rakennuksen kaupunkikuvallista arvoa. Korttelin sisäpihan puolella virastotalolla ei ole erityisiä piirteitä, jotka liittäisivät sen kaupunkikuvallisesti osaksi korttelikokonaisuutta.

Rakennuksen liittyminen korttelin muuhun rakennuskantaan sekä katukuvassa että sisäpihan miljöössä jää muuta korttelin rakennuksia vaatimattomammaksi. Kaupunkikuvan yhtenäisyyden ja intensiteetin näkökulmasta virastotalo ei ole korttelikokonaisuuden avainrakennuksia.

Virastotalo kaupunkikuvassa. Kuvissa näkymiä Kirkkokadun varrelta ja korttelin sisäpihan suunnasta.

12.5 SEURAKUNTAKESKUS

Panoraamakuva Koulukadulta.

12.5.1 Rakennushistoriallinen arvo

Seurakuntakeskuksen arkkitehtuurin tyylieinoja ovat harkittu niukkuus ja askeettisuus, sisätilojen ja toimintojen mukainen rakennuksen massoittelu, sekä hallittu lasipintojen ja seinäpintojen sommittelu. Rakennus edustaa korkealaatuista aikansa arkkitehtuuria, ja on edelleen lähes alkuperäinen sekä ulko- että sisäarkkitehtuuriltaan.

Lappeenrannan seurakuntakeskus on suunnittelijansa arkkitehti Markku Komosen varhaisimpia töitä ja diplomityönä tehty suunnitelma johti tilaukseen ja arkkitehtuuritoimiston perustamiseen. Toimisto Heikkinen ja Komonen on toiminut vuodesta 1974. Toimiston muita mainittavia töitä ovat muun muassa Tiedekeskus Heureka Vantaan Tikkurilassa, Itä-Keskus Helsingissä ja Suomen Washingtonin suurlähetystö. Heikkisen ja Komosen arkkitehtuurille tyypillistä on eleganssi, koruttomuus ja läpinäkyvyys. Samat teemat ovat nähtävissä jo Lappeenrannan seurakuntakeskuksen arkkitehtuurissa.

Modernia arkkitehtuuria edustavan kohteen rakennushistoriallisen arvon määrittely edellyttäisi kattavampaa modernin arkkitehtuurin kohteiden inventointia. Arkkitehtuurin laadun ja etenkin vaativaa ympäristöä hienosti täydentävän ratkaisun perusteella kohdetta voidaan kuitenkin pitää merkittävänä.

12.5.2 Historiallinen arvo

Seurakuntakeskus valmistui vuonna 1978 tontilla olleiden vanhojen puurakennusten paikalle. Rakennuksella ei näyttäisi olevan merkittävää paikkaan tai tapahtumaan/ilmiöön liittyvää historiaa. Sijainti muiden julkisten, rakentamisajankohtana keskeisten hallinnollisten rakennusten korttelissa toki vahvisti korttelin julkista luonnetta. Rakennusajankohta edustaa aikakautta, jolloin

seurakuntien toiminta-yleisestikin kehitettiin ja seurakunnat tarvitsivat virastotiloja ja kirkkoja pienimuotoisempia kokoontumistiloja.

12.5.3 Kaupunkikuvallinen arvo

Rakennuksen suunnittelussa on onnistuttu hienolla ja herkällä tavalla liittämään korkealaatuinen uusi arkkitehtuuri eri aikakausien rakennuksia korttelikokonaisuudeksi yhdistäväksi elementiksi. Arkkitehtuuriltaan askeettinen seurakuntakeskus antaa arvon Raatihuoneelle sekä viereisen pankkitalon arkkitehtuurille. Koulukadun nauhamaisen julkisivun sommittelu ja horisontaalinen ikkunarivi sekä porrashuoneiden viistot lasikatot perustuvat hienovaraisella tavalla pankkirakennuksen katujulkisivun mittasuhteisiin. Harmaa kalkkiehkekatiilinen julkisivu liittyy rakennuksen pankkitalon harmaaseen graniittijulkisivuun.

Raatihuoneen puistikon kaupunkikuvassa seurakuntakeskus rajaa ja nivoo taitavalla ja rauhallisella tavalla Raatihuoneen puiston, korttelin istutetun sisäpihan ja niitä reunustavat rakennukset yhdeksi kokonaisuudeksi. Sisäpihan puolella seurakuntakeskuksen keskeisin kaupunkikuvallinen arvo on rakennuksen ansiokas mittakaavallinen sovittaminen arvokkaaseen ympäristöön ja historiallista kerroksellisuutta luova korkealaatuinen aikansa arkkitehtuuri.

Ylimpänä panoraamakuva otettuna Kauppakadun suunnasta Raatihuoneenpuiston yli. Seurakuntakeskus oikeassa reunassa. Alakuvissa näkymiä sisäpihalta.

12.6 KORTTELIN SISÄPIHA

Korttelin sisäpihan puolijulkinen luonne on luonteva jatkumo Raatihuoneen edustan puistomaiselle aukiolle. Piha-alueita ilmavasti rajaavat aidat jakavat sisäpihan hienovaraisesti julkisesta puistosta. Sisäpihan kasvillisuus ja viimeistellyt pintamateriaalit sekä mittakaavallisesti toisiinsa sovitut eri aikakausien rakennukset pihan reunoilla muodostavat mielenkiintoisen ja historiallisesti kerroksellisen kaupunkitilan.

Raatihuoneen ja sen lisäosan, entisen pankkirakennuksen ja rikkihappotehtaan sekä seurakuntatalon yhdistävänä kokonaisuutena sisäpihalla on merkittäviä kaupunkikuvallisia ja rakennushistoriallisia arvoja.

12.7 YHTEENVETO RAKENNUSTEN ARVOISTA

Edellisen kappaleen perusteella on tehty yhteenveto korttelin inventoitujen rakennusten arvoista.

Kaupunkikuvallista arvoa on tarkasteltu yhtenäisyyden ja monipuolisuuden näkökulmista. Yhtenäisyys voi ympäristössä perustua maankäytön historiaan, aluesuunnitteluun, rakennuskantaan tai onnistuneeseen ympäristöön sopeuttamiseen. Monipuolinen alue ilmentää erilaisia maankäyttötapoja, käyttöhistorian muotoja ja rakennustyyppejä. Intensiteetti kuvaa rakennuksen vahvaa luonteenomaisuutta tai sen hallitsevuutta osana kokonaisuutta.

Kohteen rakennushistoriallisia arvoja on tarkasteltu alkuperäisyyden, harvinaisuuden ja edustavuuden näkökulmista. Alkuperäisyyden arvioinnissa on kiinnitetty huomiota rakennuksen säilyneisiin materiaaleihin ja ulkoisiin tyylipiirteisiin. Harvinaisena pidetään ennen vuotta 1900 rakennettuja rakennuksia. Rakennus voi olla tyyplitään harvinainen tai omaperäinen tai esimerkiksi harvinaistunut ja aiemmin paikallisesti yleinen rakennustyyppi. Edustavuus voi liittyä alueeseen, rakennusaikaan, rakennuttajaan, rakennustyyliin tai -tyyppiin.

Historiallisia arvoja on tarkasteltu rakennuksen todistusvoimaisuuden ja kerroksisuuden perusteella. Historiallisia arvoja arvioidaan sen mukaan, onko rakennuksella merkitystä historiallisen prosessin, tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä. Rakennuksessa voi olla näkyvissä myös eri aikakausien rakenteita, materiaaleja ja tyylipiirteitä, jotka ilmentävät myönteisellä tavalla rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa.

	Rakennushistorialliset arvot	Historialliset arvot	Kaupunkikuvalliset arvot
Raatihuone	• alkuperäisyys • harvinaisuus • edustavuus	• todistusvoima • valtakunnallinen merkittävyys • kerroksellisuus	• yhtenäisyys • monipuolisuus • intensiteetti
KOP	• alkuperäisyys • edustavuus	• todistusvoima • paikallinen merkittävyys	• monipuolisuus • intensiteetti
Entinen rikkihappytehtaan konttori	• edustuksellisuus	• todistusvoima • paikallinen merkittävyys	• monipuolisuus • intensiteetti
Virastotalo	• edustavuus	• paikallinen merkittävyys	
Seurakuntakeskus	• alkuperäisyys • edustavuus	• todistusvoima • paikallinen merkittävyys	• yhtenäisyys • monipuolisuus • intensiteetti

12.8 LOPPUPÄÄTELMÄ KORTTELIN MUUTOKSENKESTÄVYYDESTÄ

Tämän selvityksen yhteydessä käytettyjen arviointikriteerien perusteella alla olevassa kaaviokuvassa on esitetty näkemys korttelin muutoskestävyydestä.

Yhteenveto alueen muutosherkkyydestä.

Punaisella merkityt rakennukset ja rakennuksen osat ovat kaikilla arvioinnissa käytetyillä kriteereillä korttelin herkimpiä ja eniten suojeltavia arvoja sisältäviä. Näitä ovat Raatihuone kokonaisuudessaan sekä entisen Rikkihappotehtaan pääkonttorin ja entisen Kansallis-Osake-Pankin kadunpuoleiset julkisivut.

Keltaisella merkityt rakennukset ja rakennusten osat korttelin sisäpihalla ovat muutokselle herkkiä, mutta kestävät myös jonkin verran muutoksia. Muutokset edellyttävät erittäin herkkää arkkitehtuurin ja paikan ominaispiirteiden tunnistamista. Erityisesti mainittakoon Seurakuntakeskuksen rakennus, joka nykyisellään on alkuperäisenä säilynyt aikakautensa hieno tulkinta historialliseen ympäristöön toteutetusta täydennysrakentamisesta. Kohteen lopullisen suojeluarvon määrittely ja suojelun edellytykset edellyttävät tätä selvitystä tarkempaa ja kattavampaa analyysiä myös rakennuksen teknisestä kunnosta, korjausedellytyksistä ja käyttömahdollisuuksista.

Vihreällä vinoviivoituksella on merkitty korttelikokonaisuuden historian ja nykyisen kaupunkikuvan kannalta arvokas kaupunkivihreän ja sisäpihan alue, joka yhdistää historiallisen korttelin osia toisiinsa.

Sinisellä vinoviivoituksella on merkitty alue, joka tehdyn selvityksen ja siinä käytettyjen kriteerien valossa kestää eniten muutoksia sekä piha-alueen jäsentelyssä, rakenteissa ja materiaaleissa että täydennysrakentamisessa ilman, että korttelin merkittävimmät kulttuurihistorialliset arvot heikkenevät. Kaupunkikuvan ja korttelirakenteen kannalta kortteli voisi rajautua tiiviimminkin. Kulma kestänee ainakin osittain nykyistä korkeampaa rakentamista, ottaen huomioon kaupunkikuvallisen sovittamisen entisen Kansallis-Osake-Pankin ja entisen Rikkihappotehtaan pääkonttorin kanssa sekä sisäpihalta aina Raatihuoneen kulmalta saakka avautuvan sisäpihan näkymän.

Korttelin rakennusten käyttötarkoitus on historian aikana muuttunut. Entisen Rikkihappotehtaan konttorin muutos asuinkerrostaloksi on tuonut kortteliin uutta toimintaa. Raatihuoneen puoleisen korttelin osan historialliseen kehitykseen sopii parhaiten toiminta, joka turvaa Raatihuoneen puiston ja aukion sekä sisäpihan säilymisen julkisena ja sisäpihan puolelta julkisena tai puolijulkisena tilana.

13. LÄHTEET

Painetut lähteet:

- Lappeenrannan keskustan osayleiskaava. Rakennetun kulttuuriympäristön selvitys. Tmi Lauri Putkonen. Tengbom Arkkitehdit Oy. 17.12.2013.
- Lappeenranta Villmanstrand. Matti Poutvaara. 1959.
- Selvitys Lappeenrannan raatihuoneen rakennusvaiheista. Etelä-Karjalan museo. Pirjo Pennanen. 1988.

Internet lähteet:

- Lappeenrannan kaupungin kotisivut: www.lappeenranta.fi
- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt: http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1171
- Suomen arkistojen, kirjastojen ja museoiden aarteet: www.finna.fi
- Arkistolaitoksen digitaaliarkisto: <http://digi.narc.fi/digi/>
- Maanmittauslaitos. Vanhat painetut kartat: <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>
- ELKA, Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto: <http://www.elka.fi/kotisivu/>
- Valokuvia Lappeenrannasta: <https://sites.google.com/site/valokuvialappeenrannasta/>
- Valokuvia Lappeenrannasta 2: <https://sites.google.com/site/valokuvialappeenrannasta2/>
- Kadonnutta ja katoavaista Lappeenrantaa. Valokuvanäyttely vuodelta 1981: http://www3.lappeenranta.fi/museot/verkkonayttelyt/katoavaista_web/index.html
- Keisarillisia matkoja Kaakkois-Suomessa: <http://www3.lappeenranta.fi/museot/verkkonayttelyt/keisarinmatkasivut/index.html>
- Lappeenrannan seurakuntakeskus: <http://www.lappeenrannanseurakunnat.fi/seurakuntakeskus>

Suulliset lähteet:

- Matti Veijovuori, Lappeenrannan kaupunki
- Sanna Kokko, Lappeenrannan kaupunki

Vanhat kartat:

- Peruskartat: 1951, 1971 ja 1983